

Mokslo Lietuva

Leidžiamas nuo 1989 m., du kartus per mėnesį

Nr. 9 (652)

Sveikiname su Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos diena

MOKSLININKŲ DRAUGIJOSE

Geologų profesinis garbės ženklas

Saulius Gegieckas

Šiomet Geologo dieną (balandžio paskutinį sekmadienį) geologų bendruomenė pasitiko džiugia žinia – įsteigtas Antano Giedraičio geologijos fondo garbės ženklas „Aukštinis geologo plaktukas“.

Lietuva turi šimtmetes krašto geologinių tyrimų tradicijas, tačiau beveik iki pat XX a. žemės gelmių tyrimus dažniausiai atlikdavo dėl įvairių priežasčių į mūsų kraštą iš kitų šalių trumpesniai ar ilgesniai laikui atvykę mokslininkai arba pedagogai tyrėjai. Kalnakasybos inžinierius, geologas Antanas Giedraitis (1848–1909) buvo pirmasis mokslininkas, gimęs ir augęs Lietuvoje, Maišiagalos apylinkėse, Karvio dvarelyje, senoje Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) didikų šeimoje.

Baigęs studijas Šveicarijoje, jis keletą metų tyrinėjo buvusios LDK teritoriją, ypač didelį dėmesį skirdamas kvartero ir kreidos periodų nuoguloms. Vėliau tapo Rusijos geologijos komiteto bendradarbiu. Daug metų dirbo geologu Rytų Sibire, Turkestane, tačiau neatitrūko ir nuo savo gimtojo krašto. 1895 m. išleido stambų veikalą, skirtą Lietuvos geologijos klausimams, o XX a. pradžioje grįžęs į Lietuvą, vėl vykdė čia geologinius tyrimus.

Antano Giedraičio vardu pavadintą geologijos fondą 1994 m. įkūrė žinomi Lietuvos geologai: A. Grigelis, V. Juodkazis, V. Kadūnas, V. Narbutas, J. Paškevičius ir P. Suveizdis. 2019 m. fondo steigėjai nutarė įsteigti profesinio pasižymėjimo garbės ženklą, kuriuo būtų apdovanojami geologijos krypties pedagogai, mokslininkai, verslininkai už nuopelnus Lietuvos geologijai bei mokslo ir kultūros puoselėjimą.

2020 m. vasario 13 d. sutartimi A. Giedraičio geologijos fondas perduotas valdyti Geologijos įmonių asociacijai. Perėmusi jo valdymą, Geologijos įmonių asociacija sudarė fondo valdybą, pavesdama jai organizuoti apdovanojimo garbės ženklu „Aukštinis geologo plaktukas“ procesą: atrinkti nominacijas, skelbti kvietimą teikti kandidatūras apdovanojimui, atrinkti ir paskelbti laureatus.

Siekiant, kad šis procesas vyktų profesionaliai ir skaidriai, į valdybą buvo pakviesti ir joje sutiko dalyvauti geologų bendruomenėje gerai žinomi asmenys iš visų pagrindinių geologinių įstaigų ir visuomeninių organizacijų: Albertas Bitinas (Gamtos tyrimų centras), Robert Mokrik (Lietuvos mokslų

2020 m. kovo 13 d. Antano Giedraičio geologijos fondo valdyba paskyrė pirmuosius apdovanojimus. A. Uždanavičiaus nuotr.

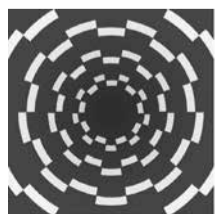
akademija), Eugenija Rudnickaitė (Vilniaus universiteto Geomokslų institutas), Jonas Satkūnas (Lietuvos geologijos tarnyba), Vaida Šeirienė (Lietuvos geologų sąjunga). Geologijos įmonių asociacijai valdyboje atstovauja jos prezidentas Saulius Gegieckas ir du tarybos nariai – Antanas Marcinonis ir Alvydas Uždanavičius.

Pirmajame posėdyje fondo valdyba patvirtino darbo reglamentą, apsvaustė ir išrinko pirmuosius garbės ženklo „Aukštinis geologo plaktukas“ laureatus. Kandidatus apdovanojimui pasiūlė fondo steigėjai ir valdytojas. Darbo reglamente numatyta, kad tokie apdovanojimai bus organizuojami

■ Nukelta | 2 p.

Lietuvos mokslo tarybos pranešimas

Giedrė Kojelytė

Lietuvos mokslo taryba

Lietuvos Respublikos Vyriausybė į dvi laisvas Lietuvos mokslo tarybos narių vietas patvirtino naujus narius. Seimo Švietimo ir mokslo komiteto bei Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos teikimu valdybos nariu tapo istorijos ir archeologijos mokslų daktaras profesorius **Albinas Kuncevičius**, Gamtos ir technikos mokslų komiteto nariu – biologijos mokslų daktaras **Algimantas Paulauskas**. ■

Pražydusi šakelė. Dr. Leono Milčiaus nuotr.

ŠIAME NUMERYJE

Geologo profesinis garbės ženklas ● 1, 2 p.

Mokslininko pozicija ● 2, 4 p.

Ruošiamasi Trečiajam pasauliniam karui? ● 3 p.

Lietuvos Respublikos Seimo pranešimai ● 3, 5 p.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pranešimai ● 5 p.

Senovinės technikos muziejus: ilgametės veiklos džiaugsmas ir šių dienų nerimas ● 6 p.

Iškilios asmenybės. Ekonomistas Domas Cesevičius, istorikė Aldona Vasiliauskienė ● 7, 8, 9 p.

Naujos knygos. Prof. Romualdas Grigas apie Lietuvos piliakalnių paveldą ● 9, 10 p.

In Memoriam: kraštotyrininkas Jurgis Bielinis-Bieliakas, kompozitorius, prof. Vytautas Barkauskas, doc. Bronislovas Burgis, ● 11, 12 p.

Prisiminkime Medicinos darbuotojų ir Slaugytojų dienas

Balandžio 27-oji – gydytojų ir visų savo gyvenimą paskyrusių visuomenės sveikatos išsaugojimui, šventė. Įvairiose pasaulio šalyse švenčiama skirtingu laiku ir remiasi skirtinga istorija. Lietuvoje į atmintinų dienų sąrašą įtraukta 2004 m. Jos ištakos siekia 1918 m., kai balandžio 27 d. Lietuvos Valstybės Tarybos sprendimu buvo įkurta Sveikatos komisija, kurios nariais tapo daktaras Jonas Basanavičius, inžinierius prof. Steponas Kairys, kunigas Justinas

Staugaitis. Vėliau prie jų prisijungė daktaras Jurgis Alekna, kuris buvo paskirtas Vidaus reikalų ministerijos Sveikatos departamento direktoriumi.

Gegužės 12 d. viso pasaulio slaugytojai mini savo profesinę šventę – Tarptautinę slaugytojų dieną. Ši diena švenčiama Tarptautinės Raudonojo Kryžiaus organizacijos sprendimu Anglijos medicinos sesers **Florens Naitingeil** (1820 05 12 – 1910 08 13) garbei, jos gimimo dieną. Krymo karo

metu Florens Naitingeil Turkijoje organizavo sužeistųjų gydymą ir priežiūrą, o vėliau tapo pirmąja slaugių kursų rengėja Anglijoje.

Šventės proga siunčiame visiems medicinos darbuotojams sveikinimą profesinių švenčių ir pavasario proga, išreikštą gydytojos Marijos Ritos Lunskenės eilėmis:

Aš vėl sergu pavasariu. Kaip vėjas skraidau, braidau ir netelpu savy,

lyg būtų žalias paukštis pakuždėjęs, kad ir sapnai pavasarį žalsvi.

Rašau eiles ant žalio klevo lapo, apkvaitusi nuo žalzgany minčių, galbūt ir mano kraujas žalias tapo, kad širdyje pavasarį švenčiu.

Sveikinimą parengė Lietuvos medicinos bibliotekos darbuotoja, „Mokslo Lietuvos“ redakcinės kolegijos narė Janina Valančiūtė

MOKSLININKO POZICIJA

Socialinius klausimus išspręsti galima, tik būnant valstybės šeimininkais

Prof. Vytautas Radžvilas

Užsienio žiniasklaidoje paskelbta žinia, kurios pasirodymo Lietuvos sisteminėje žiniasklaidoje tikėtis būtų naivu. Kolonijinėse šalyse nuo jų gyventojų turi būti slepiama viskas, kas nors kiek primintų, kad galima būti tikra valstybe.

Žinia – trumpa ir aiški. Siekiantis sukaupti daugiau lėšų kovai su epidemija, V. Orbanas papildomai apmokestino šalyje veikiančius bankus ir tarptautinius prekybos tinklus. Vengrija – atvira šalis užsienio kapitalo investicijoms, jas ši valstybė skatina. Bet ir reikalauja sąžiningiau dalintis gaunamais

pelkais. Čia užsienio bankai ir korporacijos moka ne simbolinius, o tikrus mokesčius. Štai kodėl Vengrija tapo šalimi, galinčia vykdyti plačias socialines programas, didinti pensijas ir vaiko išmokas, net veiksmingai stabdyti demografinį nuosmukį.

Taip yra todėl, kad V. Orbanas ir jo bendražygiai suvokia, kad vengrai yra tauta, o jie patys privalo atstovauti savo tautai ir tvirtai ginti jos sukurtos valstybės interesus. Būtent tai yra didžioji V. Orbano „nuodėmė“. Būtent dėl šios priežasties jo taip nuoširdžiai nekenčia globalistinis „demokratinio“ pasaulio elitas ir taip uoliai jį šmeižia šį elitą aptarnaujanti žiniasklaida.

Ar įmanoma įsivaizduoti, kad taip galėtų pasielgti G. Kirkilas, D. Grybauskaitė, A. Kubilius, I. Šimonytė, A. Butkevičius, V. Vasiliauskas ar S. Skvernelis? Tiesiog pasikviesti Lietuvos šeimininkais ir jos tikraisiais valdovais pasijutusius tokių privilegijuotųjų atstovus ir pasakyti: „Galite vykdyti veiklą Lietuvoje, tačiau laikas suprasti, kad tai – ne atsilikusių čiabuvių kraštas ir ne jūsų kolonija, bet ES valstybė. Todėl malonėkite pas mus elgtis, kaip elgiatės savo pačių šalyse, ir susitaisykite su mintimi, kad savivalės, nepagrįstų lengvatų ir privilegijų laikai baigėsi.“ Retorinis klausimas – ar įprotis keliaklupsčiauti prieš užsienio šeimininką, išugdytas dar anais laikais, niekur nedingo? Pasikeitė tik šeimininko vardas.

Tai supratęs, turėtų tapti aiškiau, kodėl

Nacionalinis susivienijimas (NS) stengiasi veikti būtent kaip sąjūdinio tipo politinė jėga ir pirmiausia siekia susigrąžinti valstybę.

Tiesa, bus nuoširdžiai klausama, kodėl kalbate apie kažkokią abstrakčią valstybę, o ne apie konkrečius, visiems žmonėms svarbius ir skaudžius dalykus? Nejaugi jums nerūpi oriai gyventi neleidžiančios varganos pensijos, elgetiška menki vaiko pinigai, kitos skurdžios ir žmogaus orumą žeminančios socialinės išmokos? Jokia paslaptis, kad šiuos ir panašius klausimus su raginimais „nusileisti ant žemės“ ir „būti arčiau paprastų žmonių poreikių ir reikalų“ girdime dažnai. Šie reikalai yra labai svarbūs ir NS tikrai rūpi bei visada rūpės. Tačiau šis įrašas apie V. Orbano vyriausybės priimtą sprendimą turėtų būti atsakymas, kodėl esame priversti ir pirmiausia kalbėsime apie valstybės susigrąžinimą.

Reikalo esmė labai paprasta: norint ne liežuviu, tai yra ne tuščiais pažadais, bet rea-

liai nors kiek pagerinti vargstančių daugybės mūsų tautiečių ir tėvynainių gyvenimą, kuris po šios krizės gali tapti nepakeliamai sunkus, reikia vieno „mažmožio“, kurį yra linkę nutylėti visi pažadukai. Lėšų. V. Orbanas duoda puikią pamoką: pinigų rasti galima. Tačiau jų šaltiniai savaime neatsivers. Reikia tvirtu ryžtu ir plieninės politinės valios pareikauti, kad iš tų šaltinių pinigai tekėtų ne tik į svečias ir tolimas šalis. Būtina atkakliai siekti, kad nors kiek didesnė jų dalis liktų šalyje, kur jie uždirbti, ir pasiektų tos šalies gyventojus bei piliečius, kurių sunkiu darbu jie buvo uždirbti.

Būti sąjūdine partija – tai drąsiai ir tvirtai pasakyti: mes esame tauta, mes vėl būsime savo šalies ir valstybės šeimininkai, mes vėl susigrąžinsime savo gyvenimo ir likimo kontrolę į savo rankas. Kaip kad padarėme, ir gaila, tik labai trumpam, prieš trisdešimt metų. *Šaltinis: www.pozicija.org*

Geologų profesinis garbės ženklas

Garbės ženklas „Aukštinis geologo plaktukas“. Dailininkės Miglės Datkūnaitės dizainas (2019)

■ Atkelta iš 1 p.

ne rečiau kaip kas dveji metai. Pranešimas apie kandidatūrų teikimą bus skelbiamas iki kiekvienų metų gruodžio 1 d. Kandidatūras apdovanojimui galės siūlyti Geologijos

įmonių asociacija, Lietuvos geologų sąjunga, Lietuvos mokslų akademija, Lietuvos geologijos tarnyba, mokslo ir mokymo įstaigos bei verslo įmonės, taip pat ir Fondo steigėjai.

Garbės ženklą gauti galės tik fiziniai asmenys. Apdovanojant bus taikomi tokie svarbių pasiekimų geologijos mokslo, verslo ir mokymo sferose sampratą atitinkantys atrankos kriterijai:

1) atlikti vienkartiniai, didelę reikšmę geologijos mokslo ir verslo pažangai turintys darbai: parengtos ir išleistos mokslo studijos; vykdomi stambūs ir inovatyvūs geologinio verslo projektai; vykdoma efektyvi akademinė veikla, orientuota į specialistų rengimo kryptingumą ir kokybės didinimą;

2) vykdoma reikšminga ilgalaikė veikla, užtikrinanti geologijos mokslo, mokymo ir verslo pažangą atskirose srityse;

3) vykdoma reikšminga Lietuvos geologijos paveldo išsaugojimo, viešinimo ir populiarinimo veikla.

Laureatų pagerbimo ir garbės ženklo „Aukštinis geologo plaktukas“ įteikimo ceremoniją numatoma vykdyti kasmetiniame Geologo dienos paminėjimo renginyje. Laureatų vardai bus skelbiami žiniasklaidoje. *Autorius yra inžinierius geologas, Geologijos įmonių asociacijos prezidentas*

„NE“ Stambulo konvencijai

Prof. dr. Jonas Jasaitis

Žmonijos likimui tai pavojingiau už visas branduolinių bombas. Konvencijos rengėjai (o dar labiau jos diegėjai) bando primesti valstybėms nuostatas, kurios neturi nieko bendra su jų sociokultūrine situacija.

Kai kurios šalys iki šiol laikosi nuostatų, kad moteriai negalima vairuoti automobilio, be palydovo vyro pasirodyti viešuose renginiuose, be tėvų sutikimo ištekti ir pan. Tai tegu jie ir tvarkosi pagal šią ar kokią kitą konvenciją. Kai kuriose Afrikos šalyse nėra monogaminės šeimos (vienas vyras su viena moterimi) tradicijos, o vaikai yra visos bendruomenės nuosavybė. Ir šiuo atveju tegu patys sprendžia, ką turi keisti savo gyvenimoje.

Lietuvai tokios jų nuostatos – visiškai

neaktualios, mes seniai tai esame išsprendę. Stambulo konvencija neturi nieko bendra su smurtu prieš moteris ar vaikus. Tai užtikrina kiti, jau seniai galiojantys teisės aktai.

Pagal dabartinę traktuotę, Stambulo konvencijos priedanga į valstybių teisinę Konstituciją brukamos LGBT užmačios, kad šeima yra bet kas: du vyrai, dvi moterys ir pan. Konvencija reikia skaityti iki galo, įsigilinus, o ne taip, kaip ją pristato LGBT propagandistai.

Norėjau tik priminti, kad mūsų nepriklausomybės kova prasidėjo nuo teisinių aspektų, kai estai, o po to ir mes paskelbėme, kad Lietuvos Respublikos įstatymai yra viršesni už mums primetamus sovietinius. Priėmus Stambulo konvenciją, Lietuvos Konstitucijos veikimas būtų paralyžuotas, o ir visa mūsų valstybės teisinė sistema būtų paversta niekine. ■

REDAKTORIAUS KOMENTARAS

Trečiojo pasaulinio karo pradžia?

Prof. dr. Jonas Jasaitis

Istorijos klastojimas ir naujų aferų grandinė

Išbandymas, su kuriuo žmonija dabar susidūrė, yra nepalyginamas su visomis iki tol buvusiomis ir mums tekusiomis sąlyginės taikos sąlygomis, t. y. kai apie Trečiojo pasaulinio karo pradžią oficialiai dar niekas nepaskelbė. Tačiau faktiškai karo veiksmai jau prasidėjo ir nereikia veidmainiškai įrodinėti, kad toks dabartinės situacijos apibūdinimas neva yra sutirštintas, arba lyginti su praetyje siautusiomis maro ar choleros epidemijomis. Dabar jau tikrai ne laikas kišti galvą į smėlį ir selektyviai vertinti tiek istorijos faktus, tiek visa tai, kas vyksta už mūsų langų. Žemės rutulyje liko gal tik viena kita salelė, kurios dar nepaveikė tai, kas vadinama iki tol negirdėtu žodžių junginiu – koronaviruso pandemija. Liko tik išsiaiškinti, ar tai jau naujo karo pradžia, ar dar tik jo „repeticija“.

Vos per du mėnesius – daugiau kaip ketvirtis milijono mirčių. Net jei atsižvelgsime į tai, kad tikrai ne visas pastarojo meto mirtis galima priskirti su koronavirusu žengiančiai giltinei. Net jei tik pusė ar dar mažiau yra šio paslaptingojo viruso aukos, būtina atsakyti, kas ir kodėl sukėlė koronaviruso isteriją ir masinę psychozę, o dabar labai efektyviai manipuliuoja ne tik persigandusių minių elgsena, bet ir tarpvalstybinių darinių bei tarptautinių organizacijų veiksmams. Milžiniškas smūgis teko pasaulio ekonomikai, eksportui, tarptautiniams santykiams, kolektyvinei gynybai ir kultūrai.

Dar neįrodyta pandemijos kilmė arba autorystė, bet matome vis įžūlesnius bandymus neigti net labai akivaizdžius faktus. Virusų genomai dar tik tiriama. Jokių vaistų nėra, vakcina, kuri galėtų padėti ateityje apsiginti nuo epidemijos pasikartojimo (antros, trečios ar dar kažkelintos bangos), geriausiu atveju pasirodys tik po metų. Kaip virusas gali mutuoti ir kas jį vėl gali išleisti į kelionę po pasaulį, niekam nežinoma. Kartu ryškėja ir grasinimai, kad pasaulis niekada nesužinos tiesos, o tikrieji kaltininkai, jei ir būtų nustatyti, nesulauks bausmės. Antai viešojoje erdvėje jau skelbiama, kad Kinija neleis atlikti tarptautinių tyrimų regione, kur virusas pastebėtas pirmą kartą ir iš kurio akimirksniu pasklido po pasaulį. Bet jei neturi ko slėpti, tai kodėl reikia aiškinti, kad bus neleista atlikti tyrimų?

Matome ir kitus bandymus trukdyti susigaudyti, kas vyksta ir kelia vis didesnę nerimą. Bet koks bandymas apibendrinti situaciją ir palyginti su praetyje buvusiais išbandymais, vos tik pasirodęs, apšaukiamas kaip „šamokslo teorija“ ar net paranoja. Iš tikrųjų turėtume sakyti ne „šamokslo teorija“, o hipotezės, nes tai – jokia teorija, o tik teiginiai, kurių pagrįstumą dar reikia įrodyti. Šiuo atveju įrodymų gausa – tokia milžiniška, kad abejoti jų patikimumu galima, tik siekiant vilkinti tiesos paieškas.

Kokiame kontekste stebime šį antpuolį prieš žmoniją?

Po Antrojo pasaulinio karo praėjo jau daugiau kaip trys ketvirčiai amžiaus. Visa jo eiga aprašyta įvairių sričių studijose. Tačiau karo sukėlėjai vis dar traktuojami skirtingai. Vis dar yra jėgų, kurios bando savaip traktuoti viso pasaulio likimą pakeitusius įvykius. Pavyzdžiui, 50 metų trukusią Baltijos valstybių okupaciją vadina jų išvadavimu, svetimos ginkluotos jėgos į valdžią pasodintas struktūras traktuoja neva kaip demokratinių jėgų veiklos rezultatą, milijonų žmonių turto nusavinimą ir šimtų tūkstančių gyventojų su ką tik gimusiais vaikais bei paskutinės dienos gyvenančiais seneliais ištrėmimą iš gimtųjų namų bandoma pristatyti kaip tvarkos atkūrimą, ekonominės ir politinės pažangos diegimą. Dar daugiau: žiauriausiu pasaulyje stalininio teroro užpultas valstybes bandoma vaizduoti kaip pasaulinio karo iniciatores.

Ir kodėl nemeluoti viliantis, kad žmonių atmintis – labai trumpa? Juk dauguma dabartinių planetos gyventojų to karo nematė, o studijuoti istorijos faktus daugelis nuolat skubančių ir tik artimiausia ateitimi besirūpinančių paprasčiausiai tingi. Tai, kas šiuo metu skelbiama vadinamuosiuose socialiniuose tinkluose, atrodo ne tik įdomu, bet ir labiau patikima, nei tai, kas rašoma mokykliniuose vadovėliuose, juo labiau kad ir pats mokytojas nėra tų įvykių liudininkas, be to, namuose apie tai niekas seniai nekalbėjo. Karą didžioji

dalys Europos gyventojų matė tik filmuose, kai kulkos švilpia, bombos kranta, gyvenamieji namai ir fabrikai žaismingai griūva tik televizoriaus ekrane, o kai rodoma, kaip kario kūnas akimirksniu sudraskomas į gabalus, tarp žiūrovų pasigirsta juokas.

Pagalčiau verta žinoti, kad apie praėjusio Antrojo pasaulinio karo įvykius ne tik kažkur Afrikoje, bet ir ne vienoje Centrinės, Pietų Europos valstybėje ar JAV mokyklose net ir mokyti beveik neteko. Dirbant JAV, teko asmeniškai įsitikinti, kad tiek abiturientų, tiek universitetų studentų žinios apie Antrąjį pasaulinį karą praktiškai apsiriboja tik paviršutinišku supratimu apie holokaustą. Apie tai, kas buvo sovietinio režimo įkurtos mirties stovyklos („gulagai“), absoliuti dauguma nėra net girdėjusi. Kai lietuviškų šaknų turinti rašytoja Rūta Šepetys bandė išleisti savo knygą „Tarp pilkų debesų“, kelios dešimtys leidėjų su pasibaisėjimu atmetė rankraštį sakydami, kad tai kažkoks nevykęs siūlymas prastumti eilinį, bet gana silpną „siaubo romaną“. Jie įnirtingai tvirtino, kad tokių įvykių niekur ir niekada negalėjo būti. Laimei, dabar ši knyga net tik išleista, bet ir išversta į daugiau kaip 30 pasaulio kalbų, o kai kuriose valstybėse net įtraukta į vidurinių mokyklų programinius šaltinius. Paaiškėjo, kad ši autorė pasauliui atskleidė daugiau, negu pulkai iš to duoną valgančių vadinamųjų profesionalų.

Sveikas protas ar epideminė isterija?

Bet štai, praėjus beveik aštuoniems dešimtmečiams po Antrojo pasaulinio karo, visas pasaulis staiga sustingo, užpuolus koronavirusui, apie kurį žinoma tik tiek, kad jis pasklido iš labai sparčiai augančios galybės – Kinijos. Staiga užsidarė dar taip neseniai nuolat varstomos valstybių sienos, oro uostuose riegso lėktuvai, nebegabenantys nei krovinių, nei keleivių (išimtis padaryta tik keliems jūrų keltams), ne tik ištuštėjo viešbučiai ir kavinės, bet ir nutilo gamyklų įrenginiai, o persigandusios vyriausybės aiškina, kad pasiskolins milijardus ir neleis piliečiams mirti iš bado, nors apdairesni žmonės primena, kad pasiskolinti pinigai – ne pajamos.

Dar įdomesnis paradoksas, kad, užuot pateikus sąskaitą už milžinišką viso pasaulio ekonomikos nuostolius, sutrauktus ekonominius ir kultūrinius ryšius, iš Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) ir kitų tarptautinių organizacijų sklinda pagyrimai valstybei, iš kurios jau tikrai ne pirmą kartą pasklinda mirtiną grėsmę nešantys virusai, pažymėti keistais raidžių ir skaičių deriniais. Neva ji labai operatyviai suvaldė viruso plitimą, beje, naudodamasi tokiais veiksmais, kuriuos iki šiol pasaulis vertino tik kaip grubiausių pasikėsinimą į pamatines demokratijos vertybes. Čia pat skamba perspėjimai, kad pandemijos gali nepavykti suvaldyti ir per keliolika metų, kad pasaulis esą jau niekada nebebus toks, koks buvo iki jos. Smogta ir tarptautinėms gynybinėms organizacijoms: dabar būtų daug sunkiau organizuoti tarpusavio pagalbą užpuolimo atveju.

Dar labiau keista girdėti PSO pagyras už skubiai suteiktą pagalbą pandemijos užpultoms valstybėms. Pandemija ne tik labai pažeidžia ekonomikos raidą, žlugdydama tarptautinių pramonės ir prekybos susivienijimų veiklą, bet ir kardinaliai keičia gyvenimo būdą, brukdama ir iki šiol sparčiai plitusį susvetimėjimą ir užsidarymą (vadinamąjį saviizoliaciją), diskriminaciją dėl amžiaus ir pan. Išryškėjo ir tai, kaip greitai prie tam tikrų elgsenos modelių priprantanti visuomenė ima tikėti keistų mąstymo klišių patikimumu. Kaip dar visai neseniai būtume vertinę politikus, kurie ima kartoti tokias jokia logika nepasizyminčias frazes, kaip antai: „Kas svarbiau, ar nepažeisti tariamų žmogaus teisių, ar išsaugoti sveikatą?“ O štai kaip vertinti vieno į naujuosius švietimo strategus pretenduojančio valdininko aiškinimą, kad nuo rugsėjo pradžios, jei viruso plitimas ir bus sustabdytas, mokyklose su mokiniais dirbs tik jauni pedagogai, o vyresnieji (dar būtinai pridedama: „priklausantys rizikos grupei“) teiks ugdymo paslaugas tik nuotoliniu būdu. Ar jaunesnėms gyventojų kartoms čia brukama nuostata, kad bendrauti su tėvais (ir neduok Dieve, seneliais) mirtinai pavojinga tiek vieniems, tiek kitiems? Ar bandoma nutraukti skirtingo amžiaus kartų ryšius, įspraudžiant juos tik į „nuotolinius kontaktus“?

Kas už viso to stovi? Ar čia tik atsitiktiniai sutapimai? ■

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PRANEŠIMAI

Centralizuotas priėmimas į švietimo įstaigas. Seimas balandžio 28 d. pritarė siūlymui centralizuoti priėmimą į visas švietimo įstaigas. Švietimo įstatyme siūloma įtvirtinti, kad prašymų dėl priėmimo į valstybines ir savivaldybių mokyklas, vykdančias ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programas, pateikimas, mokinių eilės sudarymas, priimtų mokinių sąrašų patvirtinimas, informacijos apie priėmimą į mokyklą pateikimas, kvietimas pasirašyti mokymo sutartį ir jos pasirašymas, mokinių duomenų tvarkymas būtų vykdomi centralizuotai, švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka.

Pasak vienos projekto iniciatorių Seimo narės Gintarės Skaistės, elektroninė registracija į darželius ir mokyklas leistų išspręsti vietų trūkumo atskirose vietovėse problemą: „Elektroninė registracijos sistema leistų planuoti tinklą visų savivaldybių mastu gerokai efektyviau, nei tai yra dabar. Specialiųjų tyrimų tarnyba taip pat yra išskyrusi popierinę registraciją, kuri vykdoma knygose, kaip vieną iš galimybių pasireikšti korupcijos rizikai. Todėl, jų nuomone, tokia elektroninė registracija ir neutralumas, priimant kompiuteriniu būdu, padėtų išvengti tos problemos, sistema būtų aiškesnė ir skaidresnė vartotojams ir tinklo planavimas būtų lengvesnis, nes turėtume duomenis iš skirtingų savivaldybių, iš skirtingų šalia esančių teritorijų, kurios galbūt yra skirtingose savivaldybėse, tačiau fiziškai yra šalia.“ Numatoma, kad ši tvarka įsigalios 2022 m. sausio 1 d.

Balandžio 28 d. Seimas sugriežtino atsakomybę už pažeidimus, dėl kurių išplito susirgimas ar kilo epidemija. Pritarta siūlymui Baudžiamajame kodekse griežtinti atsakomybę asmenų, pažeidusių teisės aktų dėl sveikatos apsaugos reikalavimus ar užkrečiamųjų ligų profilaktikos kontrolės taisykles, jeigu dėl to išplito susirgimas ar kilo epidemija. Tokie asmenys galės būti baudžiami bauda arba areštu, arba laisvės atėmimu iki penkerių metų. Laisvės atėmimu leista bausti ir asmenis, kurie, medicinos įstaigos informuoti apie savo ligą ir įspėti dėl apsaugos priemonių, kurių jie privalo laikytis bendraudami su žmonėmis, sukėlė pavojų kitiems asmenims užsikrėsti pavojinga ar ypač pavojinga užkrečiamąja liga.

„Saviizoliacijos nesilaikymas būtų laikomas nusikaltimu, už kurį teismas galėtų skirti net ir laisvės atėmimo bausmę iki vienerių metų“, – kovo pabaigoje pristatydamas pataisais sakė teisingumo ministras Elvinas Jankevičius.

Nepriarta Konstitucinio Teismo teisėjų kandidatūroms. Seimas nepritarė Ingridos Danėlienės, Giedrės Lastauskienės ir Algio Norkūno skyrimui Konstitucinio Teismo teisėjais. Šių metų kovą baigėsi Konstitucinio Teismo pirmininko Dainiaus Žalimo ir teisėjų Gedimino Mesonio bei Vyto Miliaus kadencija.

Konstitucinį Teismą sudaro 9 teisėjai, skiriami devyneriems metams ir tik vienai kadencijai. Konstitucinis Teismas kas treji metai atnaujinamas vienu trečdaliu. Po tris kandidatus į Konstitucinio Teismo teisėjus skiria Seimas iš kandidatų, kuriuos pateikia Respublikos Prezidentas, Seimo Pirmininkas ir Aukščiausiojo Teismo pirmininkas, o teisėjais juos skiria Seimas. Konstitucijoje nustatyta, kad Konstitucinio Teismo teisėjais gali būti skiriami nepriklaistingos reputacijos Lietuvos Respublikos piliečiai, turintys aukštąjį teisinį išsilavinimą ir ne mažesnę kaip 10 metų teisinio ar mokslinio pedagoginio darbo pagal teisininko specialybę stažą.

Lietuvos banko vadovybės atlyginimai krizės akivaizdoje galėtų neviršyti Prezidento algos. Seimo narys prof. Kęstutis Glaveckas siūlo, siekiant visuomenės pajamų gavimo ir paskirstymo solidarumo, Lietuvos banko vadovybei susimažinti atlyginimus, kurie šiuo metu yra bent dvigubai didesni nei Lietuvos Prezidento darbo užmokestis. „Lietuvos banko viešai skelbiamoje informacijoje apie darbo užmokestį nurodyta, kad vidutinis nustatytas banko valdybos nario darbo užmokestis 2020 m. kovo mėnesį (neatskaičius mokesčių) sudarė 10 994 eurus. Remiantis skaičiavimais, valdybos pirmininko alga galėtų sudaryti daugiau kaip 12 tūkst. eurų, kai 2011 m. priėmus analogiškas įstatymo pataisas, mažinančias valdybos pirmininko atlyginimą, šis dydis sudarė tik apie 19 700 litų (arba 5 705 eurus) iki mokesčių. Verta atkreipti dėmesį, kad šiuo metu Lietuvos Prezidento

IŠŠŪKIAI DĖL VANDENS IŠTEKLIŲ

Pokalbis su doc. Algiu Kvaraciejumi

Viena tokia šilta žiema, kaip šių metų, – be šalčio, sniego, be upes, ežerus sukaustančio ledo ir įprastų pavasariinių potvynių – lemiamos įtakos Lietuvos vandens ištekliams nepadarytų. Tačiau Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademijos (VDU ŽŪA) mokslininkai teigia, kad per trumpą laikotarpį smarkiai pakitęs klimatas neabejotinai kenkia Lietuvos ekosistemoms, blogina vandens būklę ir kelia naujų iššūkių. Todėl žemės ūkyje ir kituose sektoriuose turi būti taikomos modernios technologijos, leidžiančios vandens išteklius naudoti kuo efektyviau. Turi būti išugdyta nauja profesionalų karta, gebanti tokias technologijas kurti ir pritaikyti.

Kol kas didžiausias nerimas – paviršinio vandens kokybė

Ekspertai tikina, kad šiandien Lietuvoje galime džiaugtis, turėdami pakankamai daug ir kokybiško geriamojo vandens. Artezinis vanduo, slūgsantis 30–100 metrų gylyje ir dar giliau, kol kas į klimato kaitą dar stipriai nereaguoja ir tarp nelaidžių sluoksnių gyvena savo įprastą gyvenimą su lėtais pakilimais ir atoslūgiais – priešingai nei arčiau žemės paviršiaus esančio gruntinio vandens lygis, kuris, iškritus krituliams, priklausomai nuo jų intensyvumo, gruntų laidumo savybių ir gruntinio vandens slūgsojimo gylio, pakyla su didesniu ar mažesniu vėlavimu.

VDU doc. Algis Kvaraciejus
VDU archyvo nuotraukos

„Atsakingai naudojant, artzinio vandens išteklių Lietuvai gali pakakti ilgam. Esame viena iš nedaugelio pasaulio valstybių, kuri gerimo tikslams naudoja tik požeminį vandenį. Tačiau dėl netikėtai ekologinės katastrofos, taip pat dėl dešimtmečiais gilyn į gruntinio vandens sluoksnį besiskverbiančių cheminių medžiagų, šiam vandeniui užsiteršus, žemės gelmėse jo jau niekaip neišvalytume“, – įspėja VDU ŽŪA Vandens ūkio ir žemėtvarkos fakulteto dekanas doc. Algis Kvaraciejus.

Pašnekovo teigimu, šiuo metu mokslininkams didžiausią nerimą kelia kritulių maitinamo paviršinio vandens kokybė, nes šylant klimatui pastaraisiais metais pasikeitė kritulių struktūra, vasarą kartais lietaus tenka laukti gana ilgai, o žiemomis atsirado

Baltoji gulbė. Ar turės kur plaukioti?

vasaroms būdingų liūčių. Šios liūtys ne tik nesudrėkina gilesnių žemės sluoksnių, kaip tai padarytų lėto sniego tirpsmo vanduo ar smulkūs dulkiantys lietūs, bet ir išplauna iš dirvožemio laidžias maisto medžiagas, žemės ūkyje naudojamus chemikalus. Visa tai su liūčių vandeniu teka į upelius ir upes, o galiausiai – į Kuršių marias bei Baltijos jūrą. Dėl to pažeidžiamos natūralios vandens telkinių ekosistemos, jose nyksta tradicinė flora ir fauna.

Kadangi vandens temperatūra dėl šiltėjimo oro taip pat kyla, mūsų telkiniai vis dažniau „žydi“, didėja jų bakteriologinis užterštumas, o per paskutinį dvidešimtmetį Baltijos jūroje išplitusios invazinės žuvis – nuodėguliniai ir juodažiočiai grundalai – iš esmės pakeitė kitų jūros priekrantės gyventojų mitybos sąlygas. Invaziniai grundalai minta moliuskais, kurie filtruoja vandenį, suvartodami jame esančias maisto medžiagas. A. Kvaraciejus pastebi, kad moliuskai yra labai naudingi, nes jie mažina nepageidaujamus vandens telkinių eutrofikacijos reiškinius. Grundalams priekrantėse sunaikinus moliuskus, jų nebelieka vietinių vertingų rūšių žuvis, ir jos yra išstumiamos maisto ieškoti gilyn į jūrą.

Lietuvos teritorijai – nusausėjimo prognozės

Nesusidarant nuolatiniams sniego dangoms ir dėl to nebelikus didelių pavasariinių potvynių, Lietuvos energetikos instituto hidrologijos laboratorijos duomenimis, vidutinis metinis Nemuno nuotėkis (upynas apima apie du trečdalius šalies teritorijos) ryškiai mažėja. Ši tendencija prognozuojama ir ateityje: iki 2035 m. nuotėkis sumažės vidutiniškai 6,5 proc., o 2081–2100 m. – iki 16,3 proc. Panašaus ir net gerokai didesnio nuotėkio mažėjimo laukiama ir mažesnėse šalies upėse. Tai leidžia daryti prielaidą, kad Lietuvos teritorija turėtų palengva nusausėti.

Šią žiemą vandens lygis upėse svyravo įvairiai ir vietomis netgi šiek tiek kilo, tačiau vidutinis šių metų sausio mėnesio vandens lygis Nemune buvo 66–120 cm žemesnis už sausio mėnesio vidutinį daugiametį lygį, Neryje – 6–38 cm, o Šešupėje – 95 cm.

„Prognozuojama, kad ateityje sulauksime ir šiltesnių, ir šaltesnių metų, kartais sugrįš ir žiemos. Tik jos truks gerokai trumpiau – ne 2–3 mėnesius, o gal 2–4 savaites. Tačiau bendra tendencija turėtų išlikti – vidutinė metinė temperatūra kils, lietaus pavidalo kritulių kiekis šaltuoju metu didės, o šiltuoju mažės. Ypač antroje vasaros pusėje – liepos ir rugpjūčio mėnesiais. Krituliai taps trumpi, bet labai intensyvūs – šią tendenciją vasaromis jau parodo nesuvaldomi potvyniai miestų gatvėse. Dėl to bus ir staigių, bet trumpų upių vandens lygio pakilimų“, –

Valtis ežero pakrantėje saulėlydyje. Ar dar ilgai išliks ežerai?

besikeičiančio Lietuvos klimato niuansus komentuoja doc. A. Kvaraciejus.

Mokslininkas prognozuoja, kad vis dažniau sulauksime ir karščio bangų, kai oro temperatūra kils iki 30–35 laipsnių, galimai ir daugiau. Galima prisiminti, kad rekordiška karštis buvo jau praėjusių metų birželis. Karščius lydintys škvai ir viesulai taip pat tampa gerokai dažnesni. Tačiau A. Kvaraciejus įspėja, kad nereikėtų atmeti ir atvirkštinių procesų – staigių arktinio oro masių įsiveržimo, pasireiškiančių staigiomis šalnomis tuo metu, kai augalų vegetacija pavasarį jau būna įsibėgėjusi.

Mokslas ir verslas turi ieškoti inovacijų

Visa tai, docento teigimu, skatina ieškoti naujų sprendimų pirmiausia žemės ūkyje, nes dėl padidėjusios oro temperatūros drenažo sistemomis pratekančio vandens kiekiai jau labai padidėjo žiemos laikotarpiais, kai laukų sausavimo poreikis yra minimalus. Ir atvirkščiai – pavasarį ir ypač vasarą, kai

Geriamojo vandens stiklinė. Ar po keleto dešimtmečių dar turėsime tyro požeminio vandens?

pasėliams kaip tik reikia drėgmės, jos dirvoje nepakanka.

Įprastais būdais atnaujinti šiuo metu prastos būklės šalies drenažo sistemų nepakanka. Ten, kur leidžia reljefo sąlygos, jos turėtų būti pertvarkomos į reguliuojamojo nuotėkio drenažo sistemas. Tokiose sistemose būtų galima reguliuoti gruntinio vandens lygį, atsižvelgiant į augalų poreikius, ir sumažinti maistingųjų medžiagų išplovimą su drenažo vandeniu. Rudenį drenažo nuotėkio reguliavimo sistemas būtų galima laikyti tokioje pozicijoje, kurioje dirvožemio drėgmė būtų kaupiama kitam sezonui.

„Keičiantis klimatui, ateityje laukia ne vienas išbandymas. Dabartiniai mūsų moksleiviai yra aktyvūs, jiems rūpi Lietuvos ir pasaulio likimas. Todėl visus tuos, kurie nori prisidėti prie vandens išteklių išsaugojimo, raginčiau jungtis prie profesionalų komandos, juolab kad tokių specialistų ateityje reikės vis daugiau“, – apibendrina A. Kvaraciejus.

Kur ikiteisminis tyrimas dėl Kryžių kalno išniekinimo? Klausimas policijos komisarui R. Požėlai

Prof. habil. dr. Gediminas Merkys

Prisiminkime: moteris – mokytoja, mojuojanti trispalve, Lietuvos policijos traktuojama kaip nusikaltėlė, kurią policijos ekipažas skubiai sulaiko, veža į komisariatą, ten krato, išsuka ranką ir užveda bylas, užsiundo represinę valstybės prievartos mašiną...

Yra požymių, kad Lietuvoje įsitvirtina antitautinė, antivalstybinė ir antipatriotinė teisinė bei ideologinė doktrina.

Kryžių Kalno prieigose pavogė ką tik pasodintus pušų sodinukus. Sakralinė pasaulio katalikų vieta – Kryžių kalnas – Lietuvoje nebelaikoma viešos pagarbos vieta, kurią nuo išniekinimo saugo Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 313 str. „Kapo ar kitos viešosios pagarbos vietos išniekinimas“. Maksimali sankcija – iki 3 m. kalėjimo. Kodėl, nusiaubus Kryžių kalną, iki šiol nėra policijos pranešimo apie pradėtą ikiteisminį tyrimą pagal minėtą BK straipsnį?

Žinoma, 18 pušies sodinukų (50 cm aukščio) – taip pat turtas. Vienas sodinukas

gali kainuoti iki 20 eurų. Tai gi yra nusikaltamos sudėties požymių. Privalu pradėti tyrimą. Tačiau daug svarbiau yra pasaulinio žinomumo sakralinės vietos išniekinimas. Ar sodinukai pavogti iš sąvartyno patvorio, ar iš sakralinės vietos, Lietuvos Respublikos teisinei sistemai ir policijai yra vienas ir tas pats – mažareikšmis teisės pažeidimas: neverta eikvoti išteklių, tegul vagia, tegul niekina toliau...

Bet jeigu viešojoje vietoje pamojusite trispalve, Lietuvos Respublikos teisinė sistema akimirksniu atsistos ant blakstienų. Bus skubiai atsiųsti trys policijos ekipažai ir žavinga pareigūnė Karina, sunkokai kalbanti valstybine kalba, ištars: „Aš – policininkė ir man jokie pagrindai nereikia...“

Kokią visuomenę ir kokias jos vertybes gina Lietuvos Respublikos teisinė sistema? Už ką mes mokame mokesčius ir kokią teisinę sistemą išlaikome? Nusigyvenome iki to, kad mūsų valstybę, mūsų demokratiją ir sakralines vertybes niekina už mūsų pačių pinigų. Parengta pagal www.pozija.org 2020 05 05

ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJOS PRANEŠIMAI

Nuo 2020 m. rugsėjo 1 d. augs dėstytojų ir mokslininkų atlyginimai. Vyriausybė pritarė Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos siūlymui didinti dėstytojų ir mokslininkų darbo užmokesį taip, kad jis nuo 2020 m. rugsėjo 1 d. būtų vidutiniškai 10 proc. didesnis, lyginant su nustatytu iki 2019 m. gruodžio 31 d. Kaip pabrėžia švietimo, mokslo ir sporto ministras Algirdas Monkevičius, dėl nepakankamai konkurencingų atlyginimų dėstytojo ir mokslininko karjera Lietuvoje nėra patraukli: „Nuoseklus ir akademinės bendruomenės lūkesčius atitinkantis atlyginimų augimas paskatintų jaunos žmonės rinktis mokslininko karjerą, padidintų šiuo metu Lietuvoje dirbančių mokslininkų motyvaciją, sudarytų geresnes sąlygas didinti mūsų šalies mokslinį produktyvumą ir konkurencingumą“, – sako ministras. Jis pažymi, kad šiuo metu visam pasauliui kovojant su koronaviruso pandemija, mokslininkų indėlis yra ypač reikšmingas, jiems ieškant tiek šios ligos efektyvaus gydymo, tiek mažinant šio viruso sukeltas neigiamas pasekmes.

Seimui pakeitus Mokslo ir studijų įstatymą, nuo 2020 m. rugsėjo 1 d. pareiginės algos koeficientų apatinės ir viršutinės ribos visoms mokslo darbuotojų pareigybių grupėms būtų padidintos 8,125 proc. Tokiu atveju vyriausiojo mokslo darbuotojo pareiginė alga, palyginti su 2019 m., kiltų 149–268 eurai, vyresniojo mokslo darbuotojo – 130–209 eurai, mokslo darbuotojo, tyrėjo, mokslininko stažuotojo – 130–158 eurai, jaunesniojo mokslo darbuotojo – 87–109 eurai (iki mokesčių). Mokslininkų ir dėstytojų atlyginimams kelti 2020 m. numatyta 4,6 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų.

Nuo 2018 m. vykdant švietimo ir mokslo sistemos struktūrinę reformą, dėstytojams, mokslo darbuotojams ir kitiems tyrėjams siekiama užtikrinti stabilų darbo užmokes-

čio augimą. Tai vykdoma palaipsniui, atlyginimus didinant etapais: 2018 m. dėstytojų, mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų atlyginimai vidutiniškai padidinti 20 proc., tam skirta 23 mln. eurų, 2019 m. – vidutiniškai 16 proc., tam skirta dar 23,1 mln. eurų.

Koreguojamos studijų paskolų sutarčių pasirašymo sąlygos. Vyriausybė pritarė Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos siūlymui karantino metu pailginti studijų paskolų sutarčių pasirašymo terminą. Valstybinio studijų fondo atrinkti studentai dėl valstybės remiamų paskolų sutarčių pasirašymo pavasario semestrą galės kreiptis į „Swedbank“ nuo balandžio 16 d. iki gegužės 31 d. Iki šiol šis terminas buvo trumpesnis 12 darbo dienų ir turėjo pasibaigti balandžio 30 d.

2020 m. pavasarį valstybės garantija skiriama 1575 studentams, norintiems gauti 1732 paskolas, kurių bendra suma siekia beveik 1,9 mln. eurų. Valstybės remiamos paskolos studentams yra lengvatinės, mažesnių nei rinkos kaina palūkanų paskolos, už kurias laiduoja valstybė. Į valstybės nefinansuojamas studijų vietas įstoję studentai gali gauti valstybės remiamas paskolas mokesčiui už mokslą. Studentiškos paskolos su valstybės garantija taip pat išduodamos gyvenimo išlaidoms bei dalinėms studijoms pagal tarptautines sutartis. Studentiškas paskolas administruoja Valstybinis studijų fondas, jas teikia Finansų ministerijos nustatyta tvarka atrinktos kredito įstaigos, šiuo metu tai – „Swedbank“.

Pritarta Vilniaus universiteto Šiaulių akademijos perspektyvai ir finansavimo gairėms. Vyriausybės pasitarime pritarta Vilniaus universiteto Šiaulių akademijos (VU ŠA) vystymo studijų, mokslo ir meno srityse perspektyvai ir finansavimo 2020–2024 m. gairėms. Šiaulių universitetas (ŠU) bus reorganizuotas prijungimo prie Vilniaus

universiteto (VU) būdu 2020 m. liepos 1 d. 2020 m. VU ŠA raidos plano įgyvendinimui numatyta skirti 5,05 mln. eurų: 4,75 mln. eurų ES struktūrinių fondų ir 0,3 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų. Lėšos VU ŠA finansavimui 2021 ir vėlesniais metais bus kasmet numatomos valstybės biudžete, universitetui pagrindus jų poreikį.

Vyriausybei pritarus, Šiaulių ir Vilniaus universitetai sudarys jungtinės veiklos sutartį, kurioje bus aptartos VU ŠA finansinės veiklos tvarumo užtikrinimo priemonės, parengs ir pateiks tvirtinti ŠU reorganizavimo sąlygas ir planą. Vilniaus ir Šiaulių universitetams pasiūlyta pateikti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai ŠU reorganizavimo sąlygų aprašą ir reorganizavimo planą iki birželio 1 d. ŠU tapus Vilniaus universiteto Šiaulių akademija, ypatingas dėmesys bus skiriamas specialiosios pedagogikos ir informatikos studijoms. VU ir ŠU iš universitetų tinklo optimizavimo lėšų fondo jau skirta 31,99 mln. eurų ES finansavimo lėšų.

Ministerija kviečia mokinius išbandyti profesijas mokyklos suole. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, didindama profesinio mokymo prieinamumą ir lankstumą, nuo kitų mokslo metų sudarys galimybes I–IV gimnazijos klasių ir 9–10 bendrojo ugdymo mokyklų klasių mokiniams mokytis pagal profesinio mokymo programų modulius ar programas. „Sudarydami sąlygas mokytis profesijos bendrojo ugdymo mokyklų ir gimnazijų mokiniams, atveriamė daug įvairesnes pasirinkimo galimybes: baigęs mokyklą, mokinys gali toliau tęsti mokslus profesinėje mokykloje ar stoti į universitetą ar kolegiją. Jam taip pat atsiranda galimybė padirbėti pagal įgytą profesinę kvalifikaciją, galbūt susikurti sau darbo vietą, o panorus mokytis, toliau studijas rinktis jau išbandžius darbo pasaulį ir gerai apsisprendus dėl specialybės, į aukštąją mokyklą nusinešant ne tik

akademinę žinių, bet ir praktinių įgūdžių, kurie itin svarbūs, pavyzdžiui, inžinerinėse specialybose“, – sako švietimo, mokslo ir sporto viceministras Arūnas Plikšnys.

Kaip pabrėžia A. Plikšnys, lyginant su kitomis šalimis, pavyzdžiui, Vokietija, kur didelė dalis abiturientų baigia mokyklą jau turėdami kvalifikaciją, Lietuvoje neretai įvyksta atvirkščiai: daugėja aukštųjų mokyklų absolventų, kurie ateina į profesines mokyklas įgyti praktinių gebėjimų. „Siekiamo atstatyti apverstą švietimo piramidę, tad kviečiame mokinius išbandyti profesiją jau mokyklos suole“, – sako švietimo, mokslo ir sporto viceministras.

Priėmimas mokytis pagal profesinio mokymo programas arba jų modulius prasidės nuo šių metų gegužės 20 d. Jį vykdyta Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacija bendram priėmimui organizuoti (LAMA BPO). Mokiniams, kurie mokosi pagal profesinio mokymo programas ar jų modulius, gali būti mokamos stipendijos, teikiama kita materialinė parama.

Iš viso 2020 m. į profesinio mokymo įstaigas planuojama priimti 20 610 naujų mokinių. Atsižvelgiant į išaugusį specialistų poreikį, šiemet daugiau vietų skiriama inžinerinei pramonei, sveikatos priežiūrai ir socialiniam darbui, taip pat vairuotojų rengimui. Daugiausia vietų 2020 m. atiteks apdirbamajai gamybai – 4 935, didmeninei ir mažmeninei prekybai, variklinių transporto priemonių ir motociklų remontui – 3 540, transportui ir saugojimui – 2 790, statybai – 2 025, sveikatos priežiūrai ir socialiniam darbui – 1 110. 2019 m. į profesinio mokymo įstaigas priimta per 19,4 tūkst. mokinių, tai yra 2,2 tūkst., arba 13 proc., daugiau nei 2018 m. Daugiausiai vietų teko inžinerijos ir inžinerinių profesijų, paslaugų asmenims, architektūros ir statybos sritims. *Parengta pagal ministerijos Komunikacijos skyriaus pranešimus* ■

„Koronės karantino“ tautosaka

Apjuostas mokyklos stadionas. J. Jasaičio nuotr.

Jeinu į socialinius tinklus ir stebiuosi, iš kur tiek draugų tarp virusologų? Ligi šiol populiariausi buvo politologai.

AKCIJA: Įsigykite turistinę kelionę į Italiją mažiausia kaina ir gaukite dovanų – dvi savaites papildomo poilsio (užsidarius namuose).

Draugai, šiuo sunkiu metu mes privalome būti, kiek įmanoma, toliau vienas nuo kito.

SKELBIMAS: Skubiai. Vyrukas, sukaukęs dideles atsargas grikių ir makaronų,

susipažintų su moterimi, turinčia didelį cukraus ir tualetinio popieriaus kiekį.

Seime pradėjo vykdyti dezinfekciją tris kartus per dieną. Bet parazitai, kaip ir anksčiau, lankosi net posėdžių salėse.

Koronavirusas – kaip makaronai. Azijiečiai juos sugalvojo, o italai platina.

KVIETIMAS: „Panele, o gal praleiskime karantiną kartu?“

Uzbekijos mokslininkai jau tris savaites bando sukurti vakciną nuo koronaviruso, bet jiems vis tiek išeina plovos...

Mylimai uošvei:

– Štai jūs, mama, amžinai mane menkinate, visai žeminate, o aš jus vis tiek gerbiu ir labai vertinu. Nupirkau jums turistinę kelionę į Milaną ir linkiu gerai praleisti laiką.

– Ar tikrai sirgai koronavirusu?
– Taip, jau persirgau.
– Iš kur parsivežei? Iš Italijos, Ispanijos ar Irano?

– Ką čia nusišneki? Tikras – kiniškas!
Surinko dr. L. P.

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PRANEŠIMAI

■ Atkelta iš 3 p.

alga yra 5 756 eurai, atskaičius mokesčius, o vidutinis darbo užmokestis – 1 358,6 euro. Todėl, valstybei bandant įveikti COVID-19 sukeltos ekonominės krizės pasekmes, svar-

bus yra ir pajamų gavimo bei paskirstymo solidarumas“, – teigia Seimo Biudžeto ir finansų komiteto pirmininko pavaduotojas Kęstutis Glaveckas. *Parengta pagal Seimo pranešimus* ■

Unikali citata

„Todėl pirmiausia primygtinai siūlau **nesportuoti, nesitreniruoti ir nedirbti** sportavimo vietoje žmonėms, kurie priklauso

rizikos grupei, t. y. yra vyresni nei 60 metų amžiaus arba serga lėtinėmis ligomis“

Gal žinote, kas jos autorius? ■

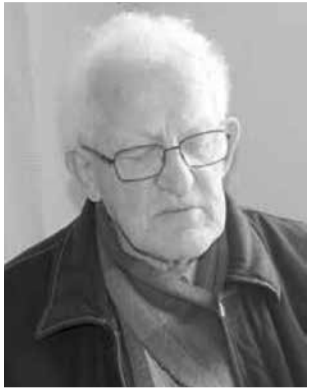
MOKSLO IR KULTŪROS RENGINIAI

Dėl konferencijos „Mokslas ir istorija“ (Scientia et historia)

Dėl visiems gerai žinomos priežasties, reikės nukelti mūsų metinę konferenciją iš gegužės 8 d. iki šio rudens ar žiemos. Jos data priklausys nuo pandemijos ir universitetų veiklos. Jau buvome sudarę stiprią ir įdomią programą. Siūlau prelegentams šį papildomą laiką pa-

naudoti rengiant iš pranešimų mokslinius straipsnius. Konferencijoje galėsite skaityti jų santraukas, o po konferencijos bandysime išleisti elektroninį leidinį. Linkiu visiems geros sveikatos ir iki pasimatymo geresniais laikais. *Bendrijos pirmininkas dr. Ramūnas Kondratas* ■

SENOVINĖS TECHNIKOS MUZIEJAUS ŠIANDIENA: DŽIAUGSMAS IR NERIMAS

Doc. dr. Justinas Stonys

Dar gana neseniai solidžia monografija ir gausiais renginiais paminėjome Senovinės technikos muziejaus veiklos 15 metų sukaktį. Tačiau tie, kuriems yra tekę dalyvauti, steigiant muziejinei veiklai skirtus objektus, puikiai žino, kad iki pirmųjų viešų ekspozicijų būna gana ilgas pasiruošimo laikotarpis, reikalaujantis didžiulio, tačiau eiliniam lankytojui nematomo darbo. Pirmosios parodos buvo parengtos, dar likus penkeriems metams iki muziejaus, kaip viešosios įstaigos, oficialaus įregistravimo. Šiais, 2020-aisiais, metais jau galėsime paminėti muziejaus, šiuo metu turinčio per 24 tūkst. eksponatų, faktinės veiklos 20-metį.

Tačiau tokį svarbų jubiliejų pasitinkame dvejopai: ir džiugiai, ir su nerimu. Džiugu todėl, kad vyksta nuolatinė labai kryptinga eksponatų paieška ir esamų ekspozicijų tobulinimas. Jau šią gegužę esame numatę tęsti praėjusiais metais pradėtą Nemuno laivininkystės ir žvejybos įrangos ekspozicijų komplektavimą. Mūsų paruoštame muziejaus tvenkinyje ir šalia jo bus įrengta įvairių konstrukcijų ir skirtingus istorinius laikotarpius atspindinčių plaukimo priemonių – valčių, katamaranų, plaustų ir kt. – ekspozicija. Rengiama ir gausi žvejybos priemonių paroda. Jau sukaupėme daugumą jos eksponatų. Tvenkinio krantus turėtų papuošti burlaiviai – veteranai. Šie turtai atkeliauja iš Kauno marių ir įvairių Lietuvos ežerų.

Greitu laiku prasidės mokomojo bityno modernizavimo darbai. Artėja vasara ir veiklą jau antrus metus pradės Jurbarko rajono savivaldybės sprendimu ir pagalba

įsteigta bitininkystės mokykla. Tikimės, kad karantinas netrukus bus atšauktas, ir čia pasipils jaunųjų bitininkų būriai, o netolimoje ateityje turėtume atidaryti ir būsimųjų profesionalių bitininkų skyrių. Čia vėl prasidės mokymai, į kuriuos suvažiuos ne tik Jurbarko, bet ir kitų rajono atstovai.

Balandžio mėnesį mus pasiekė žinia, kad buvęs Smalininkų žemės ūkio technikumui auklėtinis Vytautas Gurskas, beje, mokėsis vien geriausiaisiais pažymiais (tuo metu tai buvo penketai), o vėliau Kauno politechnikos institute (dabar – KTU) įgijęs automatikos specialybę, surado ir nutarė praturtinti mūsų muziejų unikaliu eksponatu – 1960 m. gamybos traktoriumi FIAT. Traktorius sukonstruotas ir pagamintas Italijoje, karinėje tankų gamykloje ir yra visiškai nepanašus į mūsų matytus traktoriuos. Jis – vikšrinis, sveriantis apie 4 tonas. Vytautas su draugais, kurių vardai bus paskelbti spaudoje, dar šios vasaros pradžioje pristatys jį eksponuoti muziejuje. Į Smalininkus jau keliauja iš Vokietijos gauta prieš 36 mln. metų gyvenusio suakmenėjusio gyvūno fosilija, kuri labai gerai derinsis prie jau dabar esančios gausios archeologinių radinių ekspozicijos.

Muziejus eksponuoja apie 11 tūkst. knygų ir dokumentų. Visai neseniai įsigijome naują knygą – 300 puslapių albumą „Mažoji Lietuva istorijos šviesoje“. Jame aprašyti istoriniais faktais pagrįsti įvykiai ir asmenybės nuo 1236-ųjų ir Martyno Jankaus laikų. Tai unikalus leidinys, kuriame mums žinomas Vydūnas (Vilhelmas Storosta) aprašomas kaip neeilinė asmenybė tarp daugybės to meto šviesuolių. Muziejus turi ir keletą inkunabulų – kelių šimtų metų senumo knygų, kurių kiekviena yra nepakartojama vertybė.

Tačiau šis muziejus dabartiniu savo veiklos laikotarpiu pergyvena ir kitą, gana tamsią ir keliančią daug nerimo pusę. Apgailėstaujame, kad mes, muziejininkai, neseniai buvome apibūdinti ne kaip kultūrinės veiklos patriotai, bet kaip potencialūs nusikaltėliai. Muziejus 2004 m. buvo įregistruotas kaip viešoji įstaiga, o 2006 m., turint omenyje muziejaus ateities viziją, buvo numatyta jo plėtra. Tam tikslui, viską derinant su savivaldybe, buvo padaryta aplinkos topografinė nuotrauka, parengtas detalusis planas, į jį įtraukiant ir tvenkinį laivybos ir žvejybos ekspozicijoms. Pradėjome statyti šios pa-

Bitininkystės mokyklos mokomasis pastatas

skirties ekspozicijoms skirtus statinius, kurių statymo vietas pažymėtos detalijame plane. Kadangi dauguma jų yra tik stoginės, be pamatų ir sienų, tai gavę rajono architektės G. Gadliauskienės leidimą, ėmėmės darbo.

Detalų planą su visais reikalingais leidimais patvirtino Tauragės apskrities vadovybė ir Jurbarko rajono savivaldybės taryba. Tačiau dabartinė Jurbarko savivaldybės administracija 2006-ųjų detalų planą įvardijo kaip niekinį, pavadindama jį sovietiniu dokumentu, nes pasirodo, kad po kelerių metų buvo parengtas naujas detalusis planas, apie kurį mes, muziejininkai, nebuvo net informuoti. Taigi, to nežinodami, praeityje jau statėme ir dabar statome, nors ir laikinus, bet neva nelegalius statinius ant valstybinės žemės. Šiomis dienomis tramdyti „nusikaltėlių“ atvažiavo Jurbarko žemėtvarkininkai.

Mes, muziejininkai, visus statinius, net ir laikinus, statėme ne sau asmeniškai, o tik tam, kad užtikrintume labai brangių eksponatų, kurie faktiškai daro turtingesnę ir pačią valstybę, saugumą. Valstybė tuo turtu ir naudojasi. Tą pilietiškai suvokiant, niekam neturėtų kilti noro prisidėti prie mūsų tautos dvasinio ar materialinio kultūros paveldo naikinimo. Bet į muziejų neseniai atvykę keli rajono žemėtvarkininkai, vadovaujami A. Baltrušaičio, staiga pareikalavo nugriauti

didelę dalį muziejaus statinių, motyvuodami tuo, kad jie įrengti, neva pažeidžiant naująjį rajono detalų planą. Apibendrinant šią situaciją, kyla pasiūlymas: gal būtų tikslinga žemėtvarkos specialistams pravesti bent trumpalaikius kursus kultūros paveldo išsaugojimo klausimais, nes jų žinios šioje srityje iš tikrųjų yra apgailėtinaai menkos.

Baigiant norisi priminti, kad per visus muziejaus veiklos metus nuolat palaikėme ryšį su rajono architektė, kuri mus ir žodžiu, ir net raštu ramino, kad viskas yra gerai ir jokių taisyklių Senovinės technikos muziejaus veikla nepažeidžia. Todėl kreipiuosi į visų rangų funkcionierius, prašydamas tik vieno – netrukdykite dirbti. Už tai jūsų laukia labai solidus atlygis: už visus mūsų atliktų darbų rezultatus ir pasiektus laimėjimus jums dėkos visuomenė. Kito tokios paskirties ir tiek eksponatų sukaupusio muziejaus nėra visoje Europos Sąjungoje.

„Mokslo Lietuvos“ pastaba: autorius yra ilgametis Vilniaus Gedimino technikos universiteto docentas ir Kauno technologijos universiteto profesorius asistentas, Senovinės technikos ir materialiojo paveldo muziejaus steigėjas ir vadovas. Baigęs savo akademinę veiklą, jis pasišventė visuomenės švietimui, jaunimo profesiniam orientavimui ir jo techninių kūrybinių gebėjimų ugdymui. ■

Individualių namų savininkams – kompensacinės išmokos už taršių šildymo katilų keitimą

Aplinkos ministerija skirs kompensacines išmokas individualių gyvenamųjų namų savininkams, keičiantiems iškaštinių kurą naudojančius šildymo katilus atsinaujinančius energijos išteklius naudojančiais įrenginiais.

„Šiam tikslui iš Klimato kaitos programos numatyta 3 mln. eurų. Mūsų tikslas – skatinti gyventojus atsisakyti senų taršių šildymo katilų ir juos pakeisti „žaliają“ energiją naudojančiais įrenginiais. Tai pirmiausia leis sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, jau nekalbant apie švares-

nį orą ir didesnę energinį efektyvumą“, – sako aplinkos viceministras Marius Narmontas. Kompensacines išmokas galės gauti fiziniai asmenys, pasikeitę iškaštinių kurą (gamtinės dujas, dyzelinį krosnių kurą, akmens anglį, durpių briketus ir kt.) naudojančius šilumos įrenginius į atsinaujinančius energijos šaltinius naudojančius įrenginius. Tai nustatytus reikalavimus atitinkantys biokuro katilai, taip pat šilumos siurbliai, kurių energijos šaltiniai – geoterminė, hidroterminė arba aeroterminė energija.

Paraiškas kompensacijoms galės teikti

fiziniai asmenys, nuosavybės teise valdantys vieno ar dviejų butų gyvenamuosius namus, kurių statyba yra visiškai užbaigta ir įregistruota Nekilnojamojo turto registre. Pareiškėjui bus skiriama vienkartinė iki 14,5 tūkst. eurų išmoka už įsigytą ir įdiegtą atsinaujinančius energijos išteklius naudojančią įrenginį. Tikslesnė išmoka bus apskaičiuojama, padauginus įrenginio galingumą iš fiksuoto įkainio ir gautą sumą padalijus perpus.

Kvietimą teikti prašymus kompensacinėms išmokoms skelbia Aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūra

(APVA), kuri juos vertins ir kontroliuos, kaip kompensacijų gavėjai vykdo įsipareigojimus. Prašymus bus galima teikti nuo gegužės 11 d. iki birželio 9 d. tik elektroniniu būdu. Išsamesnės informacijos gali suteikti APVA specialistai: Aistė Ulickaitė (aiste.ulickaite@apva.lt, tel. (8 646) 19 240), Gytis Milašius (gytis.milasius@apva.lt, tel. (8 646) 08 522), Inga Bernatavičienė (inga.bernatavicienne@apva.lt, tel. (8 659) 61 194). Parengta pagal Aplinkos ministerijos Strateginės komunikacijos skyriaus 2020 m. balandžio 20 d. pranešimą. ■

Tarp kaimo raidos strategų buvo ir ekonomistas Domas Cesevičius

Prof. habil. dr. Algirdas Juozas Motuzas

Pabaiga. Pradžia – Nr. 8 (651)

Matyt, neiškentęs, tada rašytine forma kolegoms pasisakė ir tarpžinybinės komisijos narys dr. D. Cesevičius. Tarp prof. M. Treinio surinktų spausdinių kopijų yra išlikę penki mašinarščio puslapiai niekur neskelbtos jo studijos „Dar dėl kaimo gyvenviečių dydžio“, žinovų datuotos 1966–1967 m. (pagal D. Cesevičiaus darbų bibliografiją, visa jos apimtis – 61 p.). Bandysiu ją sutrumpintą cituoti, nes tikiu, kad čia skelbiamos mintys gali būti įdomios Lietuvos kaimo raidą tyrinėjantiems istorikams ir bus vertingos nūdieniams žemės ūkio strategijos planuotojams.

Šioje studijoje dr. D. Cesevičius rašė: „<...> Kaimo gyvenvietė yra neatsiejama nuo žemės ūkio gamybos. Galima sakyti, kad ji yra žemės ūkio gamybos tvarkos, organizavimo išraiška. Gyvenvietė savo situacija ir organizavimu turi prisidėti prie to, kad kiekvienas eksploatuojamas žemės plotas duotų kuo didžiausią ir pigiausią produkciją. <...> Tokiame krašte kaip mūsų, kur dirvos yra labai nevienodos, kur laukų sąskaida labai didelė, kur klimato sąlygos labai nepastovios, kur dar neįmanoma pilna ir smulki gamybos specializacija, dirbantieji turi nuolat būti arti gamybos vietos: prie fermų, kur laikomi gyvuliai, ir prie laukų, kur auginami javai.

<...> Tarp gamybinio ūkio centro ir gamybos organizavimo ūkyje yra tam tikra priklausomybė. Iš seno yra žinomas dėsnis, kad gamybinis centras turi būti ten, kur yra gaunamų produktų svorio centras. Kuo gamyba yra toliau nuo centro, tuo ji daugiau ekstensyvi. Tuo daugiau kainuoja transportavimas. Vadinasi, arčiausiai gamybinio centro ir gyvenvietės turi būti geriausias žemės.

<...> Žemės ūkio gamyba skiriasi nuo pramoninės svarbiausia tuo, kad žemės ūkio įmonė yra transporto įmonė: joje daugiau kaip 50 procentų darbų yra transporto darbai. Todėl atstumų mažinimas, vežiojimų mažinimas yra vyriausias gamybos įsakas. Atstumai žemės ūkio gamyboje svarbiausia lemia ir įmonės dydį. Suprantama, transporto priemonės pagreitina atstumų nugalėjimą. Todėl pasauliniame žemės ūkyje yra tendencija į vis didėjančias įmones. Tačiau ir tokių mechanizuotų ūkių dydis turi savo ekonominę ribą.

<...> Nesileiskime į labai komplikuoatą teorinę ūkio dydžio problematiką. Užtenka nurodyti tai, kad tiek kitų kraštų, tiek ir mūsų krašto praktika optimaliu ir maksimaliu augalininkystės ar gyvulininkystės ūkio dydį laiko maždaug 500 ha ūkį. Tam tikromis sąlygomis, vietomis jis gali būti mažesnis, vietomis didesnis ir siekti 700 ha. Tačiau, ir pasilikime prie tokio – maždaug 500 ha ūkio dydžio. Bet mūsų 500 ha ūkis vadinamas gamybinio vienetu (brigada arba skyriumi), o iš kelių gamybinių vienetų sudarytas junginys vadinamas ūkiu ir jo dydis yra beveik nenormuotas. Yra ūkių, susidedančių iš 3, 4, 5, 6, 7 ir net dar daugiau gamybinių vienetų, kurie patys gali būti pakankamo dydžio savarankiškais ūkiais.

Tai koks gi tada mūsų krašto sąlygomis yra tikrasis ūkio dydis? Ar tas 500 ha ūkis, ar ta „armonika“, sudaryta iš 3–7 ūkių? Jungiame ūkius į kažkokius milžiniškus vienetus, tartum 500 ha ūkis būtų per mažas. O juk 500 ha ūkis yra didelis ūkis, intensyvios gamybos sąlygomis – net labai didelis ūkis.

D. Cesevičius – Vilniaus universiteto dėstytojas (1945 ar 1946 m.). Iš: Domas Cesevičius (1998).

Kam tokie jungimai daromi ir ką jie duos?

<...> Jungtinio ūkio administracija yra griezdiškesnė ir daugiau išpūsta, negu ji būtų 500 ha ūkyje. Be to, tokia ūkyje vadovo santykiai su žmonėmis, žmonių santykiai tarpusavyje ir su žeme, su gyvuoju ir negyvuju inventoriumi būtų daug artimesni, aiškesni ir paprastesni.

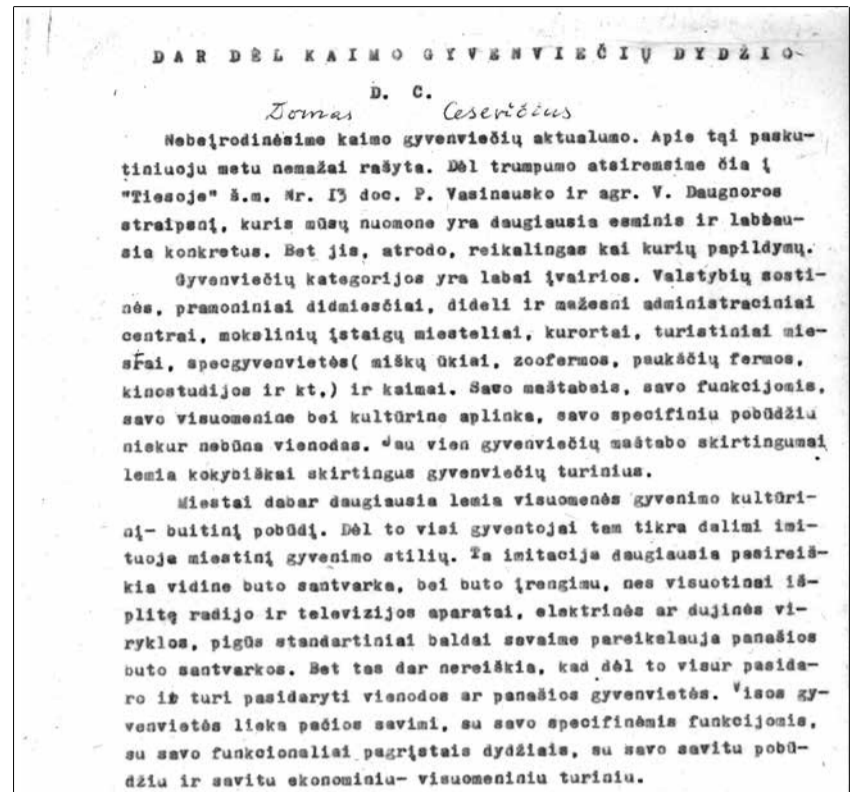
<...> Nusprendus dėl 500 ha ūkio, savaime išnyktų klausimas, kokio dydžio turi būti kaimo gyvenvietė: viskas aišku – kiekvienas ūkis turi turėti vieną gyvenvietę. Kitas reikalas, kai tokio dydžio ūkiai, vykstant gamybos specializacijai, turės kooperuotis su kitais skirtingo gamybinio profilio ūkiais. Tokia kooperacija gali būti vykdoma sutarčių forma. Bet tai – visai kita problema.

<...> Kaimo gyvenviečių pranašumas prieš kitokias gyvenvietes – tas, kad jos yra arti žemės ūkio gamybos ir gamtos. Nereikia tyčia jų „miestinti“, statant daugiaaukščius namus, sudarant vertikalias linijas. Kaip didieji architektai sako, gyvenimo ir gamtos linijos yra horizontalios, kaimo gyvenvietės turi harmoningai įsiliesti į kraštovaizdį. Jose turi būti erdvė, ramu, jauku, patogiu ir sveika gyventi.“

Taigi, ekonomistas dr. D. Cesevičius nedviprasmiškai pasisakė prieš perdėtą visuomeninių ūkių ir jų padalinių stambinimą bei kaimo gyventojų koncentravimą gyvenvietėse, beje, likusį tarpžinybinės komisijos ataskaitoje. Tačiau prof. P. Vasinauskui tai buvo atrama, padėjusi gintis nuo iš visų pusių plūdusios žemės ūkio centralizacijos ir gigantomanijos bangos.

D. Cesevičius į tai, kad jo darbais gali pasinaudoti kiti žmonės, per daug dėmesio nekreipė. Tai patyrė ir prof. M. Treinys. D. Cesevičiui buvo svarbiau kiti dalykai, ypač galimybė kurti nesužalotą, nekonformistinį mokslą, kuris darytų įtaką kitiems, skaitantiems jo darbus. Savo kūrinius jis skirstė į dvi grupes: dabarčiai ir ateičiai. Dabarties naudojimui buvo skirtos studijos, parašytos dirbant pagal sutartis arba vėliau, siekiant užrašyti darbo metu kilusius apmąstymus (prie jų galima priskirti ir studiją dėl kaimo gyvenviečių dydžio).

Naudoti ateityje D. Cesevičius parašė dvi studijas: ekonominę – „Ekonomikos vystymosi prasmė ir vaizdas“ (apie 1979–1980 m., 147 mašinarščio lapai) ir eseistinę – „Apmąstymų ir samprotavimų santrauka“ (1977–1978 m., 196 mašinarščio lapai). Jis labai išgyveno dėl žemės ūkio sužlugdymo pirmaisiais kolektyvizacijos dešimtmečiais, dėl dvasinės kaimo degradacijos.

D. Cesevičius. Neskelbtos studijos „Dar dėl kaimo gyvenviečių dydžio“ faksimilė

Prof. P. Vasinausko ir dr. D. Cesevičiaus moksliniai ryšiai, parašius tarpžinybinės komisijos ataskaitą, nesibaigė. Deja, dėl nuolatinio saugumo organų dėmesio jie nebuvo pastovūs ir vieši. Profesorius vieną judviečių bendrystės epizodą prisiminė knygoje „Domas Cesevičius“. Vieną 1965 m. birželio savaitę jiedu praleido Palangoje, mažame Lietuvos žemės ūkio akademijos vilos kambarėlyje. D. Cesevičius prisipažino, kad pajūryje vasarojęs retai ir niekada nėra išbuvęs ilgiau kaip penkias dienas. Jam čia nuobodu, neįdomu, o smagiai – su kaimo žmonėmis. Kasdien nu vienuoliktos iki antros valandos abu eidavo į plažą arba pušyną ir čia diskutuodavo prof. P. Vasinausko pasiūlyta tema „Urbanizacija ir žemės ūkio industrializacija“.

Prof. P. Vasinauskas atsiminė dar 1936 ar 1937 m. klausęs doc. D. Cesevičiaus paskaitų Vytauto Didžiojo universitete. Jis buvęs geriausias ekonomikos mokslų dėstytojas. Dabar Palangoje rytais būdavo nusiteikęs filosofškai ir išdėstė tris išvadas:

- 1) kuo daugiau žinome, tuo daugiau atsiranda nežinomo;
- 2) kuo daugiau galime, tuo labiau išryškėja dar didesnis mūsų bejėgiškumas;
- 3) mes turime vis daugiau spręsti, ir vis daugiau lieka neišspręstų klausimų.

Tai toks mokslo likimas. Įžiebei švieselę, aplink ją pasidarė šviesiau, o toliau jos – dar tamsiau. Dar pirmąją savaitės dieną D. Cesevičius pasakė: „Aš esu žmogus be tikslų ir be programos.“

Prof. P. Vasinauskas norėjo pasitikslinti, ar teisingai manęs, kad į tuos rajonus, kurių žemės – prastos, reikia mažiau investuoti, o kurių geros – daugiau? D. Cesevičius nedelsdamas atsakė: kapitalą reikia dėti ten, kur didžiausias pelnas, kur daugiausia galima išplėtoti gamybą. Valstybė turi rasti kitų būdų prastose žemėse gyvenantiems žmonėms padėti. Tai – politikos reikalas. Tačiau kapitalinės investicijos daugiau kreiptinos į gerąsias žemes.

Kitas prof. P. Vasinausko klausimas: Respublikos žemė melioruojama, kultūrinama. Tai gerai. Tačiau dirbama be sistemos: viename lauke akmenis aprenka, kitame griovius patvarko, bet niekas nepa-

daroma iki galo. Žemės kultūrinimo darbus reikėtų racionalizuoti: pradėti nuo pirmojo sėjomainos lauko ir jame padaryti viską, kas reikia: išrauti krūmus, išrinkti akmenis, kur reikia, pakalkinti, piktžolės išnaikinti, dirvas išlyginti, padaryti takus laikinam paviršiniam vandeniui nutekėti.

D. Cesevičius atsakė: teisingiau žemę kultūrinti atskirais laukais ir viską padaryti iki galo. Svarbiausia – bus lengviau kontroliuoti.

Ir paskutinis profesoriaus klausimas: Kultūrinant pirmąją sėjomainos lauką, geriausia būtų jame palikti juodą pūdymą. Tačiau mažiausiai 10 proc. žemės pirmais metais neduos derliaus. Tiesa, po to derlius bus dvigubas ar net trigubas. Ar ekonomiškai tikslinga taip daryti?

D. Cesevičius atsakė: tikslinga. Juodo pūdymo laikymas yra savotiška investicija. Kiekviena investicija tais pačiais metais neduoda pajamų. Bet jei pajamos yra garantuotos vėliau, investiciją reikia daryti.

Palangoje atsisveikinę, abu sutarė dar susitikti. Prof. P. Vasinauskui nerimą kėlė darbo organizavimo žemės ūkyje klausimai.

D. Cesevičius mirė nuo ūmaus širdies nepakankamumo Vilniuje 1986 m.

Literatūra:

1. Domas Cesevičius (1998). Parengė V. Lukoševičius ir M. Treinys. Vilnius: Margi raštai. 445 p.
2. Cesevičius D. (1995). Lietuvos ekonominė politika 1918–1940. Vilnius: Academia. 137 p.
3. Daugnora V. (1998). Kaimo vystymo strategų priešakyje. Iš: Profesorius Petras Vasinauskas. Sudarytojas A. J. Motuzas. Vilnius: Petro ofsetas. P. 86–98.
4. Treinys M. (1998). Įveikęs gyvenimo nuošalę. Iš: Domas Cesevičius. Parengė V. Lukoševičius ir M. Treinys. Vilnius: Margi raštai. P. 235–312.
5. Domas Cesevičius (Apie 1966–1967). Dar dėl kaimo gyvenviečių dydžio. Mašinarštis. Dotnuva–Vilnius. 5 p., išlikę tarp prof. M. Treinio surinktų spausdinių kopijų.
6. Vasinauskas P. (1998). Aštuonios dienos Palangoje su D. Cesevičiumi. Iš: Domas Cesevičius. Parengė V. Lukoševičius ir M. Treinys. Vilnius: Margi raštai. P. 407–411. ■

Istorikės dr. Aldonos Vasiliauskienės „ukrainietiškos veiklos“ įvertinimas

Doc. dr. Irena Ramaneckienė

(Pabaiga. Pradžia – Nr. 7 (650) ir Nr. 8 (651))

Arkivyskupo Mečislovo Reinio „dovana“

2019 m. sausio 11 d. „Lietuvos aide“ buvo išspausdintas dr. Aldonos Vasiliauskienės straipsnis „Adventinio susikaupimo valandėlė – monospektaklis“ (tai buvo 500-asis jos straipsnis „Lietuvos aide“). Straipsnis skirtas iš Madagaskaro vienkiamio (Utenos r.) kilusiam arkivyskupui Mečislovui Reiniui, kuriam 1998 m. užvesta kėlimo į altoriaus garbę (beatifikacijos) byla.

Kaip arkivyskupo, teologijos ir filosofijos profesoriaus, diplomato, politiko, Lietuvos užsienio reikalų ministro, SSRS politinio kalinio ir kankinio M. Reinio asmenybė pateko į mokslininkės akiratį? Istorija tokia. Kai 1990 m. buvo atkurta Lietuvių katalikų mokslų akademija (LKMA), dr. A. Vasiliauskienė aktyviai įsitraukė į jos veiklą. Atsivėrė nearti dirvonai. Paaikškėjo, kad netyrinėta prieškario (1922–1940) akademijos veikla Lietuvoje, netyrinėtas jos veiklos tarpsnis (1956–1992) iševijoje ir institucijos atkūrimas 1990 m. Lietuvoje. Mokslinės sekretorės, sesės vienuolės dr. Antanės Kučinskaitės (1915–2006) paraginta, dr. A. Vasiliauskienė įsteigė LKMA istorijos sekciją, kurios svar-

Vilniaus Švč. Trejybės bažnyčios klebonas tėvas Pavlo šventina dr. A. Vasiliauskienei gimtadienio proga ukrainiečių bendrijos įteiktos Mukačevo Dievo Motinos ikonos kopiją (2015)

Reinio, 1947 m. birželio 12 d. sovietų suimto ir 1953 m. mirusio Vladimiro kalėjime, likimas. Jo atminimui įamžinti 1994 m., minint 110-ąsias arkivyskupo gimimo metines, Lietuvos katalikų mokslo akademija kartu su Lietuvos mokslų akademija ir Utenos katalikiškos dvasios „Saulės“ vidurine mokykla,

kyje (Kupiškio r.) ji nusipirko sodybą, kurią, jos pačios žodžiais tariant, galima laikyti simboliškai arkivyskupo M. Reinio dovana. Dėkodama arkivyskupui, sodybos kieme 2007 m. pastatė pirmąjį Lietuvoje jam skirtą koplytstulpį (autorius – tautodailininkas Antanas Ruškys).

Popiežiaus Benedikto XVI Palaiminimą liudijantis raštas (2005)

biausia veiklos kryptimi tapo šios akademijos istorijos ir jos narių veiklos garsinimas. Sekcija pradėjo organizuoti renginius akademijos įvykiams paminėti, sekė jos veiklos sukaktis, domėjosi dvasininkų ir pasauliečių personalijomis, Akademijos garbės nariais.

Viena pirmųjų istorikės aprašytų asmenybių – filosofijos mokslų profesorius, Vasario 16-osios akto signataras, Ministras pirmininkas, Lietuvos ateitininkų sąjungos vadovas Pranas Dovydaitis (1886–1942), kurį 2000 m. gegužės 7 d. popiežius Jonas Paulius II paskelbė kankiniu. 1996 m. minint Sibire sušaudyto profesoriaus 110-ąsias gimimo metines, jo garbei Lietuvoje organizuota 18 mokslinių konferencijų. Susikaupė nemažai medžiagos, todėl 2000 m. dr. A. Vasiliauskienė nutarė dalyvauti laikraščio „Lietuvių balsas“ (JAV) skelbtame konkurse. Ji laimėjo antrąją premiją ir 2001 m. publikavo knygą „Akmenuotas patrioto kelias“ (Vilnius, 521 p.).

Ruošiantis konferencijoms apie P. Dovydaitį, istorikę sudomino arkivyskupo M.

kuruojant Vilniaus arkivyskupui metropolitui Audriui Juozui Bačkui, trylikoje Lietuvos miestų ir miestelių organizavo jubiliejinę mokslines konferencijas.

2006 m. kovo 18 d. seniausiame pasaulyje lietuvių kalba Čikagoje leidžiamame krikščioniškos krypties laikraštyje „Draugas“, kuris skaitomas JAV, Pietų Amerikoje, Kanadoje, Australijoje ir Europoje, buvo paskelbta: „Šių metų literatūrinio konkurso pagrindinė mintis, pasiūlyta visų konkursų mecenato dr. Jono Adomavičiaus, buvo – branginkime lietuvių tautos dvasinės vertybes. Konkurso komisija šio šūkio laikėsi ir premijas paskyrė trims rankraščiams apie Lietuvos istorinius asmenis, kurie savo dvasinėmis vertybėmis gyveno ir jas tautai skleidė.“ Pirmoji premija paskirta monografiniam veikalui „Arkivyskupas Mečislovas Reinys“, kurio autorė – dr. Aldona Vasiliauskienė.

Nominantė jautė, kad konkurse jos darbas bus pastebėtas, tačiau nesitikėjo pirmosios premijos. Už tuos pinigus, dar truputį prisidūrusi, savo vaikystės miestelyje Skapiš-

Mokslinių ryšių jungtys

Dr. A. Vasiliauskienei lankytis arkivyskupo Mečislovo Reinio kankinystės ir mirties mieste – Vladimire prie Kliazmos (180 km už Maskvos) teko keturis kartus: po du kartus 2010 m. ir 2012 m. Šio miesto kalėjime ypatingo griežtumo sąlygomis kentėjo ir mirė nemažai lietuvių, tarp jų ir arkivyskupas M. Reinys. Dr. A. Vasiliauskienė buvo pirmoji lietuvė, tuometinio Lietuvos Respublikos ambasadoriaus Rusijos Federacijoje Antano Vinkaus dėka galėjusi tyrinėti šio kalėjimo kalinių bylas. Iki 2010-ųjų manyta, kad jokios dokumentikos, susietos su M. Reiniu, Vladimire nėra.

Pirmos ir antros kelionių tikslas – išstudijuoti kalėjimo archyvuose esančias tris bylas: arkivyskupo Mečislovo Reinio, kun. Vlado Mirono (1880–1953) ir ukrainiečio, Rytų apeigų katalikų (unitų) archimandrito Klementijaus Šeptyckio (1869–1951), kurį popiežius Jonas Paulius II, 2001 m. lankydamasis Ukrainoje, paskelbė palaimintuoju.

Svečiuodamasi Rytų apeigų katalikų vienuolių studijų vienuolyne – Univo Lavroje, dr. A. Vasiliauskienė susipažino su K. Šeptyckio beatifikacijos bylos postulatoriumi, teologijos daktaru Teodoru (Tarasu Martyniuku). Jis istorikai papasakojo apie pastangas dar 2000 m. patekti į Vladimiro kalėjimo archyvą ir pasiguodė, kad jam buvo duota labai mažai laiko, todėl nespėjo peržiūrėti ten esančių dokumentų rūpima tema. Dr. A. Vasiliauskienė dirbo ne tik prie M. Reinio, bet ir palaimintojo K. Šeptyckio bylos. Abu kankiniai buvo sovietų suimti tais pačiais 1947-aisiais, nuteisti 8 metams kalėjimo, o 1948 m. atvežti į Vladimiro kalėjimą. Čia jie abu mirė ir buvo užkasti nežinomoje Vladimiro miesto senųjų kapinių vietoje. Padirbėjusi šio kalėjimo archyve, A. Vasiliauskienė pasiūlė dr. Teodorui naujų duomenų jo rengiamai knygai apie Klementijų Šeptyckį.

Išsamus dr. A. Vasiliauskienės straipsnis „Dievo tarnas arkivyskupas Mečislovas Reinys ir palaimintasis Klementijus Šeptyckis –

Vladimiro centralo kankiniai“ išspausdintas Ukrainoje išleistoje knygoje „Історія релігій в Україні. Науковий щорічник“ (2011, Книга 1. Львів: Логос. 2011. С. 559–579).

Antros kelionės metu atlikta darbų, įamžinusių arkivyskupo M. Reinio vardą Vladimire, analizė. Jo atminimui pagerbti 2010 m. spalio 28 d. Vladimiro Švč. Mergelės Marijos Rožinio Karalienės bažnyčioje pakabintas arkivyskupo portretas – iš Utenos kilusio akademiko Algirdo Gaižučio dovana. Tų pačių metų spalio 29 d. šioje bažnyčioje vykusioje tarptautinėje mokslinėje konferencijoje dr. A. Vasiliauskienė skaitė pranešimą, skirtą arkivyskupui M. Reiniui. Spalio 30 d., visos Rusijos politinių represijų aukų paminėjimo dieną, Vladimiro miesto kapinių memorialo buvo atidengta M. Reiniui skirta paminklinė lenta. Vladimiro srities administracijos religinių ir nacionalinių susivienijimų tarybos organizuotoje tarptautinėje konferencijoje dr. A. Vasiliauskienė su arkivyskupo M. Reinio veikla supažindino jos dalyvius, demonstruodama jos parengtą vaizdo medžiagą.

Trečios kelionės tikslas – 2012 m. spalio 6 d. dalyvauti iškilmėse, kurių metu Vladimiro Švč. Mergelės Marijos Rožinio Karalienės bažnyčioje atidengta klebono Sergejaus Zujevo iniciatyva M. Reiniui skirta paminklinė lenta su marmure išgraviruotu arkivyskupo portretu ir tekstu rusų kalba. Paminklinės lentos autorius – Vitalijus Valentinovičius Leksas, kuriam Lietuvos Respublikos Rusijos Federacijoje ambasadorius Renatas Norkus įteikė specialią padėką. Paminklinės lentos sukūrimą finansavo Lietuvos užsienio reikalų ministerija. Primename, kad M. Reinys – buvęs Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministras.

Ketvirta kelionė buvo susijusi su kvietimu skaityti pranešimą tarptautinėje mokslinėje konferencijoje, vadinamoje Pokrovskio skaitymais, surengtoje stambiausiame Vladimiro srities universitete, pavadiname brolių Aleksandro ir Nikolajaus Stoletovų vardu. 2012 m. lapkričio 30 d. dr. A. Vasiliauskienė skaitė pranešimą „Arkivyskupo Mečislovo Reinio vardo įamžinimas Vladimire“. 2014 m. jos straipsnis šia tema buvo išspausdintas universiteto žurnale „Socialiniai ir humanitariniai mokslai“. Taip du Vladimiro (prie Kliazmos) kalėjimo kankiniai – arkivyskupas Mečislovas Reinys ir palaimintasis Klementijus Šeptyckis tapo lietuvių ir ukrainiečių tautų dvasinio bendravimo jungtimi.

Paralelių paieškos

Ukrainos moksliniuose leidiniuose dr. A. Vasiliauskienė (beje, esanti trijų leidinių redakcinių kolegijų nare) išspausdino straipsnius apie kun. Alfonsą Lipniūną ir Barborą Žagarietę. Ne vieną straipsnį ji publikavo Ukrainos ir Lietuvos spaudoje, išryškindama prasmingas dviejų žinomų mokslininkų, mecenatų ir dvasininkų – dr. prel. Juozo Prunskio ir kun. Dmitrijaus Blažejovskio – gyvenimo ir veiklos paraleles.

Dr. A. Vasiliauskienė pastaruoju metu daug dėmesio skiria Lietuvos ir Ukrainos šventiesiems – Kazimierui ir Juozapatui, apie kuriuos daugelis turime tik gana paviršutinišką supratimą. Šventasis Kazimieras – dangiškasis Lietuvos globėjas, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ir Lenkijos karalaitis, Jogailos anūkas, gimęs 1458 m.

PILIAKALNIAI – UNIKALI TAUTOS KULTŪROS VERTYBĖ

„Tas gyvas dabartyje ir ateitį tik tas regės, Kas savo praeitį pažįsta ir brangina...“
Konfucijus

Prof. Ona Voverienė

Grigas, Romualdas. (2019). Lietuvos piliakalnių paslaptys ir jų atodangos. Vilnius: Diemedžio leidykla.

Tokiu epigrafu pradeda naujausia akad. Romualdo Grigo knyga. Tai antrasis, papildytas leidimas. Pirmasis – „Lietuvos piliakalnių paslaptys“ (2018) – buvo mokslininkų ir plačiosios visuomenės sutiktas su dideliu susidomėjimu. Atsiliepdamas į skaitytojų pastabas, akademikas knygą gerokai papildė. Vasario 24 d. naujoji jo knyga buvo entuziastingai sutikta, susirinkus gausiai skaitytojų auditorijai dailininko Kazio Varnelio namuose.

„Lietuvos piliakalnių paslaptys ir jų atodangos“ – jau tryliktoji akad. Romualdo Grigo knyga, skirta lietuvių tautos ir jos sukurtos valstybės istorijai, jos išlikimo globalėjančiame pasaulyje problemoms. Iki jos buvo: „Pralaimėjęs Kainas“ (1991), „Tautos savigny“ (1993), „Tautos likimas“ (1995), „Prolegomenai. Politikui ir piliečiui“ (2002), „Tautinė savivoka“ (2002), „Savasties ieškojimas arba laišakai lietuviams“ (2004). Jo iniciatyva parašytos ir jo redaguotos knygos

„Tautinės tapatybės dramaturgija“ (2005), „Tautiškumas ir pilietiškas“ (2007), monografija „Senieji lietuviai: tapatybės bruožai ir jų kitimas“ (2009), „Dienoraščio langą praverus. 10 mano jaunystės metų (1956–1966)“ (2011), rubajatų knyga „Akivarų atspindžiai“ (2010) ir jau minėta „Lietuvos piliakalnių paslaptys“ (2018).

Kiekviena iš šių knygų sulaukė įdomių recenzijų, aptarimų jų sutiktuvėse ir konferencijose, daugybės citavimų kitų Lietuvos autorių leidiniuose. Autoriui pavyko sukurti Lietuvos moksle tautotyros mokslinę kryptį ir sutelkti į ją įsiliejusią tautotyryninkų būrį, kurį mokslotyryninkas, amerikiečių mokslininkas Direkas de Sola Praisas (*Derek John de Solla Price*) pavadintų „nematomuoju koledžu“. Nematomasis koledžas – neoficiali mokslininkų bendruomenė, dirbanti vienoje mokslinėje kryptyje ir besigilinanti į svarbiausias tos krypties problemas.

Akademiką Romualdą Grigą jau dabar

galima drąsiai vadinti XX Lietuvos šimtmečio pabaigos – XXI šimtmečio pradžios lietuvių tautos patriarchu, kaip dr. Joną Basanavičių vadiname XX amžiaus pradžios tautos patriarchu. Neabejoju, kad tos mokslinės krypties problematika plėsis, dalinsis į atskiras temas ir potemes, kurios bus analizuojamos, rašant daktaro disertacijas ir kitus darbus, kai į aktyvų mokslinį gyvenimą ateis dabartiniai aštuoniolikmečiai–dvidešimtmečiai ir kai Lietuvos mokslui bus sugrąžintas jam deramas prestižas ir pagarba.

O kol kas Lietuvoje, sukaustytoje materializmo ir hedonizmo, trokštančioje tik duonos ir žaidimų, nėra kam užsiimti rimtais likiminiais darbais. Su širdgėla prisimenu prof. R. Grigo žodžius, pasakytos Tautos šventėje Veliuonoje ant Ramybės piliakalnio: „Dabar nei mano, nei jūsų, profesore, darbai niekam nereikalingi... Bet vis tiek dirbkime...“ Dar daugiau: Lietuvoje tokie darbai

■ Nukelta | 10 p.

Istorikės dr. Aldonos Vasiliauskienės „ukrainietiškos veiklos“ įvertinimas

■ Atkelta iš 8 p.

Krokuvoje, miręs 1484 m. Gardine, kanonizuotas 1602 m. Šventasis Juozapas (Ivanas Kuncevičius), gimęs apie 1580 m. Vladimiro Voluinėje, nužudytas 1623 m. Vitebske. Šv. Bazilijaus Didžiojo ordino įkūrėjas, Lietuvos vyskupas, Polocko arkivyskupas, 1643 m. paskelbtas palaimintuoju, kanonizuotas 1867 m.

Dr. Aldonos Vasiliauskienės straipsnis „Lietuvos ir Ukrainos šventieji: Kazimieras ir Juozapas – gyvenimo paralelės“ išspausdintas „Padubysio kronikose“ (2017, Nr. 2 (9), p. 38–54). Istorikės dėmesys šiems dviem Lietuvos ir Ukrainos šventiesiems yra neatsitiktinis. 2023 m. bus minima šv. Juozapo mirties 400 metų sukaktis. Apie juos bus kalbama ir Lvovo organizuojamoje XXX konferencijoje „Religijų istorija Ukrainoje“. Ta proga spaudai parengtas mokslinis straipsnis, kuris bus paskelbtas ukrainiečių kalba.

2007 m. Skapiškyje pastatytas kopyltstulpis arkivyskupui M. Reiniui tapo savotiška ukrainiečių ir lietuvių siejančia grandimi, pratęsiančia amžių tėkmėje susiformavusias galias kultūrinio bendradarbiavimo tradicijas. Čia ne kartą lankėsi Kupiškio, Utenos ir kitų rajonų kultūros, mokslo ir švietimo darbuotojai, moksleiviai, vienuoliai ir pasauliečiai iš Ukrainos. Serijos „Lietuvos valsčiai“ knygoje „Skapiškis. Senovė ir dabartis“ (2019, 1086 p.), Aldonos Vasiliauskienės veiklos aprašymas vos sutelpa į 36 puslapius. 2009 m. rugsėjo 7 d. Skapiškyje dr. A. Vasiliauskienės sodyboje vyko oficialus Ukrainos ambasadoriaus ir jį lydinių ukrainiečių vizitas ir susitikimas su Kupiškio savivaldybės bei bendruomenės atstovais.

Už darbus, garsinant Šv. Bazilijaus Didžiojo ordiną, 2001 m. dr. A. Vasiliauskienėi įteiktas popiežiaus Jono Pauliaus II lankymosi Ukrainoje atminimui skirtas medalis. Lvovo nacionalinis Ivano Franko universitetas A. Vasiliauskienę apdovanojo jubiliejiniiais Taraso Ševčenkos, Ivano Franko, Michailo Gruševskio medaliais. Organizacija „Ukraina – Pasaulis“ 2006 m. jai, pirmajai ne ukrainietei, skyrė aukščiausių apdova-

Grupė Skapiškio parapijiečių prie kopyltstulpio arkivyskupui Mečislovui Reiniui su svečiais iš Romos vyskupu dr. Irinėjum Byliku (sėdi) ir tėvu Pavlo Jachimecu OSBM (stovi dešinėje). Aldonos Vasiliauskienės archyvo nuotrauka

nojimą – Aukso žvaigždės ordiną. Ukrainos nacionalinės mokslo akademijos G. S. Skovorodos filosofijos instituto Religijotyros skyrius 2013 m. išrinko ją garbės nare. Tai pirmoji lietuvė, kurios mokslinė veikla taip aukštai įvertinta Ukrainoje. 2014 m. vienuoliai bazilijonai jai įteikė medalį, skirtą Ukrainos graikų (Rytų) apeigų katalikų

bažnyčios išėjimo iš pogrindžio 25-mečiui. A. Vasiliauskienės veikla pažymėta daugiau kaip 200 padėkų ir garbės raštų.

„Dvasios ambasadorė“

Taip dr. A. Vasiliauskienę jos 70-ojo gimtadienio proga apibūdino vyskupas Jonas

Kauneckas. Remdamasis netrumpa bendravimo patirtimi (istorikė nemažai laiko skyrė Panevėžio vyskupijos archyvinės medžiagos studijoms), vyskupas pabrėžė, kad mokslininkė yra aukščiausio lygmens diplomate tarp lietuvių ir ukrainiečių, tarp lotynų ir graikų apeigų katalikų.

Visuomeninę diplomatiją mokslininkė plėtoja, puoselėdama įvairiapusišką visuomeninę veiklą. Po to seka įvairaus lygmens publikacijos, kurių statistika – įspūdinga: per 200 mokslinių ir per 2 tūkst. mokslo populiarinimo straipsnių, paskelbtų Lietuvos ir užsienio periodikoje. Iš jų apie 500 publikacijų parašyta ukrainistikos temomis, dalis jų išspausdinta Ukrainoje. Dar vienas tokios diplomatinės veiklos baras – 17 autorinių knygų, kurių vidutinė apimtis – apie 250 puslapių, 3 bibliografijos, kurių bendra apimtis – 275 puslapiai, 4 leidinių sudarytoja ir pan.

Tuometinis Ukrainos prezidentas Viktoras Juščenko 2006 m. lapkričio 14 d. pasirašė įsaką, kuriuo už išskirtinius nuopelnus Ukrainos valstybei, minint Lietuvos ir Ukrainos diplomatinių santykių užmezgimo 15-ąsias metines, Šiaulių universiteto ir Lvovo nacionalinio Ivano Franko universiteto vyr. mokslo darbuotoja dr. Aldona Vasiliauskienė apdovanojama Kunigaikštienės Olgos III laipsnio ordinu. Ji yra pirmoji lietuvė mokslininkė, gavusi tokį aukštą valstybinį apdovanojimą. Įvairiapusė mokslinė jos veikla liudija net tik didelį įnašą į istorijos mokslą, bet ir jos darbo įtaką draugiškų Ukrainos ir Lietuvos santykių plėtotei.

Šiai veiklai apibūdinti tinkamiausi žodžiai „kruvinas darbas“, kuriais nusakoma ilgo, kruopštaus, sudėtingo, įtempto ir atsakingo darbo prasmė. Ne veltui mokslininkė dar 2001 m. buvo įrašyta į Pasaulio žymių moterų bibliografinį žinyną. Gerai žinoma, kad nei ordinai, nei vardinės klasės, nei kitokie titulai veltui nedalijami, juos reikia užsitarnauti. Išeivijos lietuvių visuomenės veikėjo Edvardo Šulaičio žodžiais tariant, A. Vasiliauskienės knygos pavadinimas „Gyvenimas Dievui ir Lietuvai“ tinka ir visam autorės gyvenimo būdui įvardinti.

■

MOKSLAS – TIK GAMYBINĖ JĖGA?

Apmąstymai – per karantino langą besižvalgant

Prof. Valentinas Baltrūnas

Taip, tai frazė iš anų laikų. Iš tos pačios operos, kaip ir „... komunizmas – tai tarybų valdžia plius visos šalies elektrifikavimas“, o vėliau dar pridėjus „... ir chemizavimas“. Tiesą sakant, ūkio elektrifikavimas ir chemizavimas, informacinių technologijų plėtojimas, gamtos išteklių tausojimas ir daugybė visokių kitokių -imų, kurie būdingi ir dabartinei pasirinktai civilizacijos kryptčiai. Žinoma, išvalgiai numatant atominės energetikos, gyvybę luošinančių trąšų, militarinių technologijų, valdymą paralyžiuojančių kompiuterių programų keliamus pavojus, gal ir galima, gerokai rizikuojant, žengti į ateitį.

Viskas, ką suminėjam, be mokslinio pažinimo, vargu ar įmanoma. Net ir dabartinės koronaviruso pandemijos sutramdymas, be medicinos, biochemijos ar biotechnologijos mokslų, nebūtų sėkmingas. Žinoma, ir verslo, gaminančio mums apsaugines kaukes ir laboratorinę įrangą, parūpinančio dezinfekantų ir geriamojo vandens, kartais padedančio greičiau ir pigiau atsisveikinti su išėjusiais Anapilin. Jau nekalbant apie logistiką, maistą auginančius, gaminančius ir parduodančius, buitines atliekas surenkančius ir išvežančius.

Manau, kad visi pastebėjo, kaip per liūdnokas karantino dienas mus ramino šaunių psichologų, psichoterapeutų ir psichiatrų pulkas, švietė žiniomis apie viduramžių ir šimto metų senumo pandemijas mūsų istori-

kai, atsirado įdomių ir prasmingų filosofinių išvalgų apie pasaulio bendriją kankinančias krizes. Tai mokslo žmonės, iki šiol retokai šmėžavę žiniasklaidoje. Turbūt per visus trisdešimt metų žiniasklaidoje nebuvo tiek kartų minimas mokslas ir mokslininkai, kaip per kelis pastaruosius mėnesius. Vis girdime: „... mokslininkai svarsto, tikrina, abejoja, kuria vaistus ir vakcinas, aiškina sąmokslų teorijų absurdiškumą...“ ir panašiai.

Ir kai žinomas profesorius, atsakydamas į keblius žurnalistės klausimus (kiek, kaip, kur ir kodėl), mandagiai ir kantriai bandė paaiškinti apie nepatiktintus duomenis ir jų keliamą pavojų, būtinus papildomus tyrimus, pagalvojau, kad tokios kalbos nepatiks valdininkams. Bet gal jos nepatiks ir eiliniam skaitytojui, žiūrovui ar klausytojui? Baigsis pandeminė krizė ir vėl mokslo žmonės bus pamiršti.

Tiesą sakant, žiniasklaida visada nelabai mėgo mokslininkus. Nemėgo ir skelbti medžiagą apie jų darbus. Pašaliniam žmogui sunku juos suprasti, o ir patys mokslininkai ne visada moka tai suprantamai paaiškinti. Žinoma, bendradarbiavimas su NASA, lazerių panaudojimas pramonėje ar medicinoje, klimato kaitos recidyvų aptarimas dar prisimenami, bet dažniau – kaip aktuali naujiena. Mokslinio tyrimo rutina, ypač neeskaluojamoje problematikoje (pavyzdžiui, žemės ūkyje, mokslo istorijos ar kalbotyros baruose), plačiai visuomenei menkai težinoma.

Kelis kartus diskusijose teko akcentuoti, kad labai sumenko mokslo populiarinimo galimybės. Štai daug dešimtmečių buvę visuomenės mėgstami ir plačiai skaitomi žurnalai „Mokslas ir gyvenimas“, „Mokslas ir technika“, „Mūsų gamta“, prisidėję ugdant bent kelias išsilavinusių žmonių kartas, nesulaukę finansinės paramos, nutraukė savo leidybą. Verslo žmonės skundėsi, kad neturėjo iš ko paremti, o vienintelis draugiškas Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas, net ir persiplėšdamas, negali padėti visiems norintiems.

Minėtuose leidiniuose dažnai buvo skel-

biam apie Lietuvoje vykdomus mokslinius darbus, apie tai dažnai rašė mūsų tyrėjai. Pasirodo, kad mūsų ministerijos (net ir ŠMSM), taip pat Lietuvos mokslo taryba ir Lietuvos mokslų akademija, universitetai ir mokslo centrai neturi teisės remti šių „privatinių“ leidinių. O kaip juos padaryti „neprievaišiai“? Gal suteikiant teisę juos leisti konkrečioms žinyboms? Turbūt, kai kurie paminėtų žurnalų autoriai prisimena buvusią keistą situaciją, kai, nunešęs straipsnį, sulaukdavo graudaus prašymo dar „pridurti“ vieną kitą tūkstantėlį (dar litais) iš savo tyrimų projekto. Bet dabar ir šios galimybės nebėliko, nes tyrimų projektuose rezultatų viešinimas nebenumatomas. O apie honorarą autoriui išvis nekalbama.

Žinoma, smagu pavartyti užsienio šalių remiamus ir globalia tematika besiverčiančius žurnalus „Nacionalinė geografija“, „Iliustruotas mokslas“, gal dar vieną kitą, tačiau juose mūsų (ir ne tik) autorių medžiagos apie Lietuvoje atliekamus mokslinius tyrimus retai kada išvysime.

Paprastai į tokį priekaištą atsakoma: naudokitės internetu, tokios galimybės! Deja, dalis svetainių ar kitiems tikslams specializuotų žurnalų yra linkę aptarti tik labiau „aktualias“ temas, remdamiesi iš anksto pateikta medžiaga, patys yra linkę parengti straipsnį (žurnalistų juk turi). Neiškentęs parašai straipsnį, pavyzdžiui, apie Žemaitijos plokščiakalvių tyrimus, ir pradėdi galvoti, kam jį pasiūlyti. Kol kas tai – fundamentinio mokslo objektai, turtingi iliustracine medžiaga ir savo kilme susiję su kadaise buvusiu ledynmečių gadyne, vėliau senųjų gyventojų panaudoti saugiam įsikūrimui. Nebent tokių temų nevengiančiam alkas.lt ir „Mokslo Lietuvai“.

Daug žmonių galvoja, kad populiaru vadinamosios „lrt“ laida „Klausimėlis“ parengiama iš parinktų juokingesnių (ar kvailiesnių) pašnekovų atsakymų, iš gausios tokių pokalbių medžiagos. Deja, tai dažniausiai yra objektyvus vaizdas. Mano keliolikos metų patirtis su pirmųjų kursų studentais taip pat

akivaizdžiai liudija apie stulbinantį elementarių istorijos, geografijos ir kitų gamtos bei humanitarinių mokslų neišmanymą. Tokie ateina iš gimnazijų, kuriose įgytos skurdokos ir netvirtos žinios vėlesniais metais galutinai išbarstomos.

Šių dienų žiniasklaida kupina išpėjimų apie iš visų pusių sklindančias „melagienas“ ir siūlymų jomis netikėti, jas vertinti kritiškai, įsigilinant į alternatyvias nuomones ir šaltinius (oho!). Nejaugi iš tiesų norima tokiais išpėjimais ir pamokymais išbujojusį visuomenės didelės dalies neraštingumą stauga pakeisti? Deja, reikėtų grįžti prie bendrojo ugdymo mokyklinių programų ir vadovėlių, prie kasdienio mokslo žinių sklaidimo.

Žinoma, ne visiems ir ne visur reikalingi išsilavinę ir supratingi piliečiai. Juk daug lengviau valdyti menkesnio intelekto, neturinčius moralinių ir patriotinių principų žmones. Tad, kaip čia neprisiminsi praėjusio amžiaus pradžioje (1907) įsteigtos Lietuvių mokslo draugijos, kuriai iki mirties vadovavo dr. Jonas Basanavičius ir kuri be lietuvių kalbos, istorijos, gamtos, medicinos ir kitų tyrimų plėtojimo labai svarbų lietuvių tautinės kultūros ugdymo darbą. Šis darbas ir prikėlė tautą naujam gyvenimui, Nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimui.

Akivaizdu, kad mokslas ir mokslo žinios nėra tik „gamybinė jėga“, per siūlomas naujas technologijas ir atrastus kelius skirta verslo plėtojimui, tuo sudarant prielaidas mokslo įsitraukimui į globalią rinką, nors šiandien už tai mokslas dažniausiai ir vertinamas. Deja, reikšmingų geopolitinių permąnų, taip pat karinių, ekonominių, pandeminių ir kitokių krizių akivaizdoje vis tik lemiamą vaidmenį turi visuomenės brandumas ir solidarumas, atsparumas vidinėms ir išorinėms negandoms, tautinis ir valstybinis patriotizmas, kaip būtina išlikimo sąlyga margame žmonijos audinyje. O tai ugdo švietimas, mokslas ir kultūra. *Autorius yra Lietuvos mokslininkų sąjungos tarybos narys, Gamtos tyrimų centro mokslo darbuotojas* ■

IN MEMORIAM

Jurgis Algirdas Bielinis-Bieliakas (1933–2020)

Jurgis Algirdas Bielinis-Bieliakas gimė 1933 m. liepos 8 d. Narsiečiuose, Kauno rajone. Baigęs Kauno politechnikumą, studijavo Kauno politechnikos institute (dabar – KTU) ir įgijo inžinieriaus elektriko specialybę. Daug metų dirbo UAB „Azotas“, įmonėje „Medtechnika“, Kauno radijo gamykloje. Gyvendamas Jonavoje, o vėliau Raudondvaryje, J. A. Bielinis-Bieliakas buvo aktyvus visuomenininkas: užsiėmė kraštotyrine veikla, propagavo blaivybę, buvo Kauno knygnešių draugijos pirmininkas.

Kaip ir jo garsiajam seneliui Jurgiui Bielinui (1846–1918) ir dėdei Kiprui Bielinui (1883–1965), jam teko platinti draudžiamą spaudą. Knygnešio vaikaitis platino Sąjūdžio laikraščius tarp SSRS kariškių, gabeną juos

į Maskvą. Per 1991 metų sausio įvykius J. A. Bielinis-Bieliakas Maskvoje padėjo organizuoti daugiataktantinį mitingą Lietuvos valstybei palaikyti.

Knygnešio Jurgio Bielinio atminties išsaugojimas buvo viso jo gyvenimo rūpestis. Bielinų sodyboje, Purviškių kaime prie Suosto, jis rūpinosi išsaugoti su knygnešio veikla susijusį legendinį akmenį, o 1989 m., kartu su aktyviais biržiečiais, pastatė bene pirmąjį sovietmečio metų koplytstulpį, skirtą Jurgio Bielinio, jo žmonos Onos ir brolio Andriaus atminimui įamžinti (koplytstulpio autorius – Leonas Juozonis). 1990 m. J. A. Bielinis-Bieliakas kartu su kitais biržiečiais surado Mitkų kaimo kryžių, po kuriuo prieš mirtį buvo sukniubęs didysis Knygnešys.

Dailininko A. Kmieliausko restauruotas kryžius dabar yra pagrindinis Bistrampolio dvaro koplyčios altoriaus akcentas.

J. A. Bielinis-Bieliakas nenuilsdamas rūpinosi savo dėdės Kipro Bielinio raštų leidimu, dosniai dalino tas knygas mokykloms ir bibliotekoms, bendradarbiavo su istorikais, žurnalistais ir įvairių žinybų autoriais, pateikdamas pagrindinius savo giminės gyvenimo įvykius ir atsiminimus.

Sunkią netekties valandą reiškiamo nuširdžią užuojautą velionio artimiesiems ir bendražygiams. Tegul Jurgio Algirdo pilietinės, patriotinės tautinės idėjos ir vertybės visada išlieka mūsų atmintyje. *Lietuvos laisvės kovotojų sąjunga ir Lietuvos Sąjūdžio Kauno taryba. Parengė dr. Raimundas Kaminskas* ■

IN MEMORIAM

Kompozitorius, profesorius Vytautas Barkauskas

*Išėjo... iš kur negrįžta niekas,
Palikęs svajones, godas, namus...
Palikęs neįkainojamą muzikinį palikimą,
Išėjo... į naujas kūrybines erdves...*

Su giliu liūdesiu pranešame, kad, eidamas 90-uosius metus, balandžio 25 d. mirė Lietuvos edukologijos universiteto (buv. Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto – VVPI) absolventas, alumnas, kompozitorius **Vytautas Barkauskas**.

Vytautas Pranas Marius Barkauskas gimė 1931 m. kovo 25 d. Kaune, Elenos Cirtautaitės-Barkauskienės (1906–1987) ir Prano Barkausko (1900–1942), vieno iš Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių šeimoje. Motina buvo baigusi aukštuosius ekonomikos kursus Belgijoje. Šeima išaugino sūnų Vytautą ir dvi dukteris: Dalią Barkauskaitę-Montvilienę (lituanistė) ir Saulę Barkauskaitę-Kruminienę (pedagogė). Kompozitoriaus žmona Svetlana Černiavskaja-Barkauskas – muzikologė, humanitarinių mokslų daktarė. Velionio sūnus – taip pat kompozitorius V. V. Barkauskas, 1984 m. baigęs Lietuvos muzikos akademijos (LMA) prof. V. Laurušo kompozicijos klasę, duktė Skaistė Barkauskaitė-Barkauskas baigė kompozicijos studijas Štutgarte, dirba muzikos edukatore Kelne.

1938–1939 m. Vytautas Barkauskas mokėsi Kauno M. Pečkauskaitės katalikų pradžios mokykloje, 1940–1941 m. Kauno V. Kudirkos pradžios mokykloje, o 1942–1943 m. Plungės gimnazijoje bei 1944–1949 m. Rietavo vidurinėje mokykloje. Jo tėvai buvo

pirmieji būsimą kompozitoriaus muzikos mokytojai, mokė sūnų skambinti fortepijonu. 1949–1953 m. Vytautas Barkauskas mokėsi Vilniaus J. Tallat-Kelpšos muzikos mokykloje, kurioje su pagyrimu baigė dėstytojos T. E. Freidbergienės klasę. Kartu tais pačiais metais (1949–1953) studijavo ir matematiką VVPI, kur taip pat dirbo Matematikos katedros laborantu, buvo instituto meno mėgėjų kolektyvų akompaniatorius. Jo matematikos dėstytojais buvo iškilūs to meto Lietuvos matematikai docentai Vincas Mockus, Michailas Gotleras, Vincas Katilius, dėstytojai A. Dreimanas, K. Garmus, D. Urbonienė ir kt.

1953–1959 m., tęsė muzikos komponavimo studijas Lietuvos valstybinėje konservatorijoje (LVK) prof. A. Račiūno klasėje, 1951–1955 m. dirbo Respublikinių mokytojų namų koncertmeisteriu, 1954–1958 m. – Vilniaus J. Tallat-Kelpšos muzikos mokyklos koncertmeisteriu, 1958–1961 m. – Respublikinių liaudies kūrybos namų vyr. metodininku. 1962–1966 m. V. Barkauskas dirbo Vilniaus M. K. Čiurlionio vidurinės meno mokyklos (dabar – Nacionalinė M. K. Čiurlionio menų mokykla) teorinių disciplinų dėstytoju, o nuo 1961 m. šias disciplinas dėstė LVK, vėliau LMTA ėjo vyr. dėstytojo, docento pareigas (1979).

Nuo 1991 m. – Kompozicijos klasės profesorius, kuris išugdė daug jaunų muzikų, iki šiandien tęsiančių veiklą profesionalaus meno scenose. Nuo 1959 m. buvo Lietuvos kompozitorių sąjungos narys, ne kartą renkamas į sąjungos valdybą.

Be aktyvios pedagoginės veiklos, jis – daugelio autorinių koncertų Lietuvoje, Rusijoje, Australijoje, Vokietijoje rengėjų. 1972 m. V. Barkauskui įteikta LTSR valstybinė premija, 1981 m. suteiktas nusipelnusio meno veikėjo garbės vardas, 2003 m. apdovanotas Lietuvos nacionaline meno ir kultūros premija. 2004 m. įteiktas Vyčio Kryžiaus ordino Karininko kryžius.

Kompozitoriaus V. Barkausko kūriniai skambėjo ir įvairiuose tarptautiniuose muzikos festivaliuose Vokietijoje „Schreyahner Herbst“ (1991, 1993, 1996), Šlėzvingo-Holšteino (1992, 2013), „Baltische Woche“ (1996), Rheingau (1997), Uzedomo (2011), Olandijos „De Suite Muziekweek“ (1995), „Schiermonnikoog“ (2004), Jungtinėje Karalystėje „Baltic Arts“ (1996), Danijos Bornholmo (1996), Suomijos Sibelijaus (1998), Liuksemburgo ISCM Pasaulio muzikos dienoje (2000), Prancūzijos Tulono (2002), „Consonances“ (2002, 2009), Japonijos „Viola Space“ (2005), Belgijos „L'Europe en Musique“ (2012), Lenkijos Krokuvos violončelės pavasario (2015) ir kituose festivaliuose. Kompozitoriaus kūrinius ypač grojė tokios muzikos pasaulio žvaigždės kaip Gidonas Kremeris, Lotharas Faberis, Jurijus Bašmetas, Davidas Geringas, Joachimas Greineris, Juozas Domarkas, Raimundas Katilius, Švėgžda Von Bekker ir kt.

Didelė dalis Vytauto Barkausko kūrinių buvo įrašyta Lietuvos radijo ir televizijos fondams, įvairiose pasaulio šalyse buvo išleista plokštelių, kompaktinių diskų (vienas populiariausių opusų – Partita smuikui solo,

Vytautas Barkauskas

įrašyta net devyniuose kompaktuose). Šis neįkainojamas svarbus Lietuvai ir pasauliui velionio kompozitoriaus palikimas, jo kūrybinė veikla parodė Lietuvos nacionalinės kompozicijos mokyklos brandą ir jos atstovų įtaką kitų kraštų avangardinės muzikos plėtojimui.

Buvusio Lietuvos edukologijos universiteto alumnai taria paskutinį „sodie“ kompozitoriui Vytautui Barkauskui. Gilią užuojautą reiškiamo visai Barkauskų šeimai, artimiesiems ir kolegoms. Dėl tėvelio mirties ypač užjaučiame buvusio LEU dėstytoją Vytautą V. Barkauską. ■

Pedagogo, doc. dr. Bronislovo Burgio atminimui

*„Tikrą genijų nesunku pažinti: vos jam pasirodžius, visi bukalgalviai prieš jį susimoko.“
Ralfas Voldas Emersenas*

Apie begalinės pagarbos vertą gerb. Bronislovą Burgį dorieji Tėvynės žmonės kalba, jį prisimena su didžiule širdgėla. Lietuva apiplėšė save, nes ji neapgynė šviesuolio. Niekas Jo negynė taip, kaip reikėjo ir kiek reikėjo. Jis gynėsi vienas nuo mergšės, o ne nuo moksleivės ir jos tėvų, nuo Kauno apylinkės teisėjų bukaprotiškumo (kurie irgi visuomenei nežinomi, bet Dievui tai tikrai žinomi). Jis buvo vienas.

Iš Jo atėmė Jo sukurtą kūdikį – gimnaziją, kaip Lietuvoje atima vaikus iš šeimų, o Jį patį išmetė. Koktu ir skaityti aptakius nekrologus, kuriuose nė per nago juodumą nematyti gerbiamo Direktoriaus tragedijos, dėl kurios Jis pats – nekaltas. Jo vizija buvo išugdyti Lietuvos išprususį politinį ir kultū-

rinį elitą, kad jis garsintų Lietuvą išmintimi ir dora. Daugeliui ši vizija labai nepatiko. Todėl, kai dirva jau išpurenta, vežimas gerai įsibėgėjęs, kodėl neatsikračius steigėjo ir neužėmus Jo vietos? Nė vienas garbingas žmogus nebūtų drįsęs sėsti į gerb. B. Burgio kėdę. Anaipol, jis būtų reikalavęs, kad Direktorius būtų sugrąžintas. Bet atsirado, kas tūptelėjo.

Kaip dabar turėtų jaustis visi tie, kurie pražudė gerb. Direktoriaus gyvenimą? Jie užmušė Jį. Žmogaus kūnas labai trapus. Kai užgriūva gauja šakalų, neįmanoma atsilaikyti – visos baisiausios ligos čia pat, ant slenksčio, o kiek dar būtų galėjęs išugdyti garbių jaunų žmonių! Jis buvo pedagogas – genijus, kokių taip mažai mūsų mažoje Lietuvoje. Lietuva, budėk ir daugiau niekada nepražudyk savųjų genijų – savosios ateities. Budėk ir genijus apgink. *Parengta pagal www.pozicija.org, 2020-05-03* ■

Bronislovas Burgis

Lietuvos mokslininkų laikraščio projektui „Akademinės bendruomenės indėlis į mokslinės informacijos sklaidos ir populiarinimo sistemą“ vykdyti Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas 2020 m. skyrė 8 tūkst. eurų. „Mokslo Lietuvos“ redakcija

Mokslo Lietuva

Vyriausiasis redaktorius Jonas Jasaitis
Stilistė-korektorė Jolanta Niaurienė
Dizaineris Vilius Zaveckas

Redakcinės kolegijos pirmininkas – Raimundas Dužinskas, nariai: Alvydas Baležentis, Valentinas Baltrūnas, Valentas Daniūnas, Jonas Dautaras, Vygintas Gontis, Vilma Gudelytė-Abarienė, Nelė Jurkėnaitė, Regina Kvašytė, Valė Macijauskienė, Milena Medineckienė, Andrius Pukšas, Eugenijus Stumbrys, Emilis Urba, Dalia Urbanavičienė, Janina Valančiūtė.
Redakcijos adresas: J. Basanavičiaus g. 6, LT-01118 Vilnius
El. paštas mokslolietuva@gmail.com
Laikraštis internete: www.mokslolietuva.lt

Redakcija gerbia savo autorių nuomonę ir mintis, net jei ne visada joms pritaria. Perspausdinant ar naudojant laikraščio „Mokslo Lietuva“ ir jo internetinio puslapio <http://www.mokslolietuva.lt> paskelbtą medžiagą būtina nuoroda į „Mokslo Lietuvą“. Laikraštis platinamas tik prenumeratoriams ir redakcijoje.

ISSN 1392-7191
Leidžia
UAB „Mokslininkų laikraštis“
SL Nr. 169
Spausdino
UAB „Petro ofsetas“
Savanorių pr. 174D, LT-03153, Vilnius
Tiražas 500 egz.